

XXVIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM 2018.

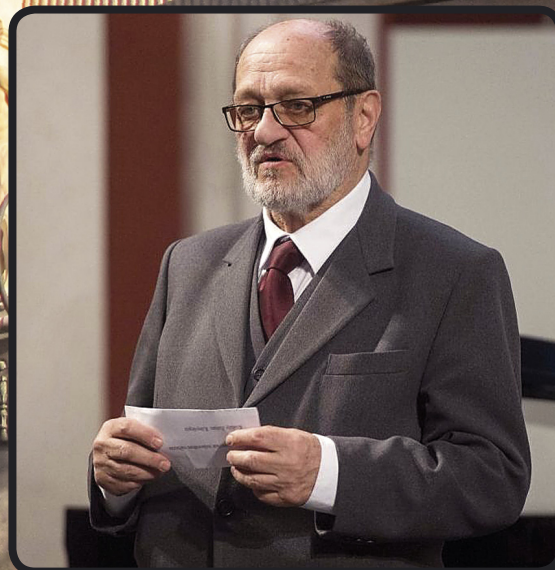

Zeneszó

A MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK
SZÖVETSÉGE - KÓTA LAPJA

Ittész Mihály
1938-2018

KESZTHELYI RENESZÁNSZ ÉS BAROKK NAPOK

rendezvényei és kurzusai a Keszthelyi Helikon Kastélymúzeumban

2018. július 16 - július 23.

Program: Délelőtt-délután kurzusmunka, szakmai előadások, esti koncertek, reneszánsz- és barokk táncház
A fő zenei kurzus mellett tánc- és népi énekstílus kurzus társítható.

1. Blockflöte, fafúvós hangszerek, reneszánsz és barokk előadói gyakorlat
Kurzusvezető tanár: **KÁLLAY GÁBOR**
2. Reneszánsz és barokk táncok
Kurzusvezető tanár: **ARANYOS ÁGOTA**
3. Régi gitár-, és lantmuzsika, reneszánsz és barokk pengetős előadói gyakorlat, kamaramuzsika
Kurzusvezető tanár: **TOKODI GÁBOR**
4. Népi énekstílus- Kurzusvezető tanár: **CZIDRA LÁSZÓNÉ BODZA KLÁRA**

Részvételi díj: Diák: 42.000,-Ft Felnőtt: 52.000,-Ft

A részvételi díj tartalmazza a kurzus díját, szállást 7 éjszakára a Kastélyban, reggelit, ebédet és a KÓTA által szervezett esti programokra való belépés jogát.

Jelentkezési határidő: 2018. június 15.

Jelentkezési lap a KÓTA Titkárságon igényelhető, ill. honlapunkról letölthető:
www.kota.hu Számlaszám:

Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége
11991102-02107897-00000000

Postacím: 1537. Budapest, Pf.: 406 Tel.: +36 1 225-3713, +36 30 943 0933

E-mail: kota@kota.hu Vadász Ágnes Mobil.: +36-30 297 43 14

NKA
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

MMA
MAGYAR
MŰVELÉSI
AKADÉMIA

EMBEREK ÉS FOLKÓRAJZ
MINTASZTERIUMA

EMBEREK ÉS FOLKÓRAJZ
MINTASZTERIUMA

Gyászjelentés (<i>Kertész Attila</i>)	2. oldal
Kodály ünnep, Kőszeg (<i>Szabó Katalin</i>)	3–5. oldal
Erkel-napok árnyán (<i>Windhager Ákos</i>).....	5–7. oldal
A Zuglói Filharmónia Pastroale-sorozata (<i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>)	7–9. oldal
XXIV. Piliscsabai Egyházzenei Napok (<i>Kollár Éva</i>)	9–10. oldal
XXIV. Piliscsabai Egyházzenei Napok - Köszöntő (<i>Kollár Éva</i>)	10–11. oldal
A Kollégiumi Kántus kárpátaljai szolgálata (<i>Horbász Veronika</i>)	10–11. oldal
Valaki elment közülünk... (<i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>)	12–13. oldal
50 éves a Liszt Ferenc Iskola Ének-zene tagozata (<i>Mocskonyiné Tallér Edit</i>)	13. oldal
Szemtől szemben a karnaggyal, avagy kórusok hátulnézetben (6. rész) (<i>Herényi István</i>)	14–17. oldal
Kodály Zoltán VIII. Magyar Kórusangverseny – FELHÍVÁS (szerk.)	17–19. oldal

Hátlap: *KESZTHELYI RENESZÁNSZ ÉS BAROKK NAPOK 2018. július 16-23.*

KÖSZÖNTJÜK SZÜLETÉSNAPIJÁN

a 65 éves ALFÖLDY-BORUSS CSILLA orgonaművészt, egyházkarnagyot	(1953. 06. 03.)
a 65 éves JUSTINNÉ LÁDI ETELKA énektanárt, karnagyot	(1953. 08. 08.)
a 70 éves HUSZÁR LAJOS zeneszerzőt	(1948. 09. 26.)
a 75 éves P. ECKHARDT MÁRIA zenetörténészt, karnagyot	(1943. 09. 26.)
a 85 éves KÖRBER TIVADAR zenetanárt	(1933. 07. 13.)
a 85 éves INGUSZNÉ BARABÁS RITA karnagyot	(1933. 09. 04.)

Szeretettel gratulálunk, további jó egészséget kívánunk!

ÉVFORDULÓK:

85 éve született SZABÓ HELGA zenepedagógus	(1933. 07.21. – 2011. 02.12.)
90 éve született DR FALVY ZOLTÁN zenetörténész	(1928. 08.28. – 2017. 06.15.)
160 éve született HUBAY JENŐ hegedűművész, a Zeneakadémia egykori főigazgatója	(1858. 09.15. – 1937. 03.12.)
10 éve hunyt el DR MIHÁLKA GYÖRGY karnagy	(1924. 04.22. – 2008. 08.06.)
25 éve hunyt el ERDÉLYI MIKLÓS karmester	(1928. 02.09. – 1993. 09.19.)
25 éve hunyt el MIHÁLY ANDRÁS zeneszerző	(1917. 11.06. – 1993. 09.19.)
30 éve hunyt el SUGÁR REZSŐ zeneszerző	(1919. 10.09. – 1988. 09.22.)
30 éve hunyt el CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN zenetörténész	(1902. 09.30. – 1988. 07.20.)

IN MEMORIAM ITTZÉS MIHÁLY (1938 – 2018)

Szomorúan és fájdalommal vettük tudomásul, hogy dr. Ittész Mihály zenepedagógus, művészeti író, zenetudós, a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet nyugalmazott igazgatóhelyettese, a Magyar Kodály Társaság volt elnöke, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, kedves kollégánk méltósággal viselt súlyos betegség után – 2018. június 12-én – életének 80. évében elhunyt.

Ittész Mihály 1938. október 8-án született Sárkeresztúron. A család mindennapjaiban a zene játszott a főszerepet. 1953 és 1958 között a Győri Zeneművészeti Szakiskola diákja volt, majd utána a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola hallgatója lett, ahol középiskolai énektanár és karvezető szakos diplomával fejezte be tanulmányait 1963-ban. 2002-ben doktori fokozatot szerzett Zoltán Kodály, In Retrospect c. zenetudományi PhD disszertációjával Finnországban, a Jyväskylä-i Egyetemen.

Már a 60-as évek második felétől jelentek meg zenekritikái, írásai szakmai folyóiratokban és a 70-es évektől zenetörténeti, zenepedagógiai cikkei, dolgozatai is. 1963 és 1970 között a Győri Zeneművészeti Szakiskolában tanított szolfézt, zeneelméletet, zeneirodalmat, karvezetést, népzenei, valamint vezényelte a szimfonikus és kamarazenekart. 1970. szeptemberében már a Kecskeméti Kodály Iskolában kezdte az énektanítást és vezette az iskola kórusát. Iskolai munkája mellett hamar bekapcsolódott Kecskemét zenei közéletébe és egyik fő szervezője lett a Nemzetközi Kodály Szemináriumoknak és a Kecskeméti Népzenei Találkozóknak. 1973-tól lett a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet tanára, a népzene, karvezetés, szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom előadója, oktatója. Kiemelkedő szerepe volt az intézeti könyvtár létrehozásában, fejlesztésében, vezetésében. 21 évig az Intézet igazgatóhelyetteseként tevékenykedett, de 2001 után is, egészen haláláig tanított és kutatott az Intézetben. Meggyőződése volt, hogy a közösség szolgálatának az egyik legtermészetesebb formája a tanítás, akár iskolai keretben, akár azon kívül, akár szóban, akár írásban.

Kodály elvei, megfogalmazott gondolatai szerint élt, cselekedett élete folyamán: „*Akiben van tehetség, köteles azt kiművelni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen. Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud.*”

Ennek szellemében születtek tudományos munkái, cikkei előadásai, melyeket több országban konferenciákon, kurzusokon, szimpóziumokon közvetített (Lengyelország, Ausztrália, Írország, Olaszország, Görögország, Ausztria, Finnország, Korea, Kína, Dánia). 2012-ben nyerte el a Magyar Művészeti Akadémia levelező tagságát, majd 2013-tól a MMA rendes tagja.

Fő kutatási területe Kodály Zoltán élete, munkássága, a magyar zenetörténet és a magyar zenepedagógia. Kiemelkedő művei – az említettekén kívül – a 22 zenei írás, A múlt csak példa legyen. Szerkesztője, inspirálója volt a Kodály Intézet által kiadott jelentős könyveknek. Értékes állami díjak és kitüntetések jelezték pályafutásának kiemelkedő pontjait: Apáczai Csere János – díj, Magyar Köztársaság

Érdemrend Kiskeresztje, Kodály Zoltán Közművelődési Díj, Szabolcsi Bence - díj, KÓTA-díj, Kecskemét város Kodály Díja.

A Nemzetközi Kodály Társaság alelnökeként (1993–2001), a Magyar Kodály Társaság társelnökeként (2007–2012), majd 2018-ig elnökeként kiemelkedő szerepet vállalt a magyar zenei kultúra, az emberi és művészi értékek kibontakoztatásáért, fejlesztéséért, a „kodályi örökség”, a zenei nevelési elvek egész világon való elfogadtatásáért.

A Magyar Kodály Társaság fennállásának 40. évfordulója kapcsán köszöntő beszédében említette: „*Az emlékező, örvendező ünnep arra is jó, hogy mérleget készítsünk, körülnézzünk mai világunkban. Veszteséget, gondot, de feladatot is bőven láthatunk. Ne engedjük, hogy a tehetetlen letargia legyen úrrá rajtunk. Próbáljunk meg erőt gyűjteni éppen Kodály példájából, tanításából, hogy legyen egyszer igazi beteljesedés.*” A vele készült riportban rendkívüli tömörséggel fogalmazta meg életfilozófiájának központi gondolatait: „*Fontos számomra az elvi gondolat-hűség és a nyitottság egyensúlya, a múlt – jelen – jövő hármasságának szerves egysége a szemlélet-módban, tisztesség, és az – itt élned halnod kell – (vagy inkább így: élned, vagyis szolgálnod, s halnod itt kell) erkölcsi parancsa.*” Ennek jegyében élte a Tanár úr élete utolsó éveit is.

A Társaság elnökeként hihetetlen erőfeszítéssel, nap mint nap övetkezetes intenzív munkával készítette elő a Kodály-év valamennyi rendezvényét, az előadásokat, konferenciákat, koncerteket, zenei vetélkedőket, népdalversenyeket. Ebben az évben is – mint mindenkor – Kodály öröksége, szellemisége határozta meg munkáját, tevékenységét. Töretlen harcra volt a zeneművészeti nevelés, oktatás ügyének, apostola a zene általi személyiségformálás minden lehetőségének. Végig az elhűség, az elhivatottság, a munkában való kreativitás, az elvek és személyek iránti nyitottság, empátia, az értéket hordozó ügyek szolgálata és az áldozatvállalás vezette életében, emberi kapcsolataiban.

Dr. Ittész Mihály személyében kiváló tudóst, nagyszerű vezetőt, kollégát, barátot veszítettünk el. „*A tűznek nem szabad kialudni!*” – volt utolsó üzenete felénk, munkatársai felé és ez az üzenet minket kötelez. Köszönjük odaadó, maradandó, áldozatos munkáját, barátságát. Emlékét tisztelettel és szeretettel őrizzük.

Kertész Attila

a Magyar Kodály Társaság elnöke

KODÁLY ÜNNEP, KÖSZEG

Ha töltödni akarsz lelkileg, érzelmileg, szakmailag és emberileg, gyere Köszegre!

Így lehetett volna csalogatni a közönséget arra két napra, melyet Kodály Zoltán 1936-os kőszegi látogatásának apropóján rendeztek az Árpád-házi Szent Margit Iskola Dísztermében és a Jurisics-vár Lovagtermében. A rendezvénysorozatot 2017-ben indította útjára Gráf Zsuzsanna Liszt-díjas kar-nagy, Köszeg díszpolgára. A tartalomról és a megvalósításról csak felsőfokú jelzőkkel és hangulatban tudok írni. A szakmai nap hasznos volt és ötletadó.

A Kodály – módszer Szakmai Műhely a Kodály-konceptió szerint nevelt három – egymástól távoli – korosztály munkájába vezette be a közönséget.

A budapesti Kós Károly Énekzenei tagozatos Általános Iskola 2. osztályát Barabás Edina tanította. A gyerekek nem szerepeltek, hanem a szokásos őszinteséggel és vidámsággal élték a (bemutató) tanítási órát. Minden percet aktívan töltöttek: énekeltek, népi és kreatív játékokat játszottak, testritmussal kísérték a zenei folyamatot, szolmizáltak, gyakorolták a zenei abc-t, foglalkoztak a zenei hangsúlyokkal és a lüktetéssel. Kreatívak lehettek a „zeneelméletben”, és szabadok az órán való részvételben (egy kisfiú-bár nem tartozott az óra feladatához, eljátszhatta zongorán az újonnan tanult darabot). Szívesen leírnám az óra sok-sok részletét, helyhiány miatt csak egyet emelek ki: a radír használatát a ritmusjáték és a mérőütés esetében. Zajjal terhelt korunkban nagyszerű megoldás, és mi mindenre tanít!

Lehengerlően kezdődött a **6. évfolyamosok** bemutató foglalkozása, melynek témája volt a korrespondáló periódus és az összetett autentikus zárlat ismétlése, gyakorlása, felfedezése új zenei anyagban. A beéneklés egy és két szólamban majd a változatos tanári instrukciókat követő dallamlánc, amely nem csak a tiszta intonációt, hanem a zeneelméleti fogalmak széles spektrumát magába foglalta, meggyőzött róla, hogy a gyerekek tudása alapos, igényes. Az óra a Kodály koncepció alapján, a Dobszay – könyvekből ismert gyakorlatok rendszerét felhasználva folyt, mindvégig invenciódúsan. A gyerekek látható örömmel dolgoztak – a szó legnemesebb értelmében – az óra folyamán.

Nem csak a ritmikai, hangbeli pontosság, hanem az előadásmód igényessége is elbűvölő volt. Szirányi Borbála egy-egy frázis formálásának még szebbé tételéért hajlandó volt újra énekelni és énekeltetni

a műveket, részleteket. A kreatívan – alkotva, improvizálva – tanítás mintapéldája volt a Varázsfuvola duettjének (Papageno-Pamina: Bei Männern, welche Liebe fühlen) megalkotása. A lényeg itt is az volt, ami a kisebbeknél: a gyerekek aktívan töltötték a 45 percet.

A harmadik foglalkozáson Gráf Zsuzsanna megmutatta, hová lehet eljutni a szisztematikus, szeretetteljes, igényes és következetes munkával. A 10. évfolyam tanulóitól magas szintű tudásról tanúskodó 45 percet kaptunk. A hangok szépsége, a hangképzés igényessége és az intonációs biztonság, a zeneelméleti tudás természetes volt. A tudás alkalmazásának foka pedig lélegzetelállító. Könnyedén, magától értetődő természetességgel énekeltek a lányok g és c kulcsban, tájékozódtak a zenei térben, időben, hangnemekben és formákban. Éneklésmódjuk kulturáltsága megszokott. Együtt és szólóban, duettet és tercettet énekelve kiegyensúlyozottan teljesítenek. Aki ilyen órát láthat, meg tudja érteni, hogy miből táplálkozik az Angelica Leánykar zeneisége. A lányok mindent – szó szerint mindent – tudtak, énekeltek, ami a szűkített és bővített hangközökkel kapcsolatba hozható. Hangközök, hármas- és négyeshangzatok és oldásaik, mindez olyan zeneiséggel, mintha minden „gyakorlat” egy kis remekmű volna. A bemutatott művek (Legányné: Bach példatár 53., Kodály:

Tricinium 7., J. S. Bach: Rákkánon, R. Wagner: Wesendonck dalok: Träume, Kodály: Epigrama 6.) hallgatási élményét Gráf Zsuzsanna instrukciói és magyarázatai tették teljessé. A 45 perc üresjárat nélküli, koncentrált munka volt, a szó legnemesebb értelmében, amelyben a hallgató nem fáradt el, sőt, energiát kapott, és a gyerekek is frissen, derűsen fejezték be a foglalkozást.

Ennyi csoda után következett a másik műfaj, a tánc csodája. A Tímár-módszert bemutató órát Tímár Böske vezette. A több mint hétszáz táncost számláló Csillagszemű együttest tizenkét táncos és Vizeli Bálint háromtagú zenekara képviselte. Az együttes művészeti vezetője nem csak vezette a táncbemutatót, hanem tanított is: röviden beszélt a bemutatott táncokról és a táncok kapcsán a táncok jellemzőiről, népviseletekről, szokásokról. A legkisebb táncosok óvodások, a legidősebbek fiatal felnőttek voltak. Ez az éppen 25 éve működő együttes fő jellemzője: a gyerekek két-hároméves kortól táncolnak, nem csak tanulják, hanem élnek a táncot és a hagyományokat. A magas szintű technikai tudás és a táncban való természetes létezés, az egyszerűség érezhető és látható volt. Érzékelhettük a folyamatot, ahogy a legkisebbek tanulják, az általános iskolások már magas szintű tudással megélik, a fiatal felnőttek pedig a gyakorlatban tanítják a lépéseket, koreográfiát. Mindez a legkisebb izgalom nélkül zajlott, derű és vidámság jellemezte a gyorsan elröppető órát.

Mindnyájan vártuk az esti gálakoncertet, amire a Jurisics-vár Lovagtermében került sor.

A **II. Kőszegi Kodály Ünneplő Játékonysági Gálakoncertjének** minden műsorszáma Kodály kompozíció volt. Elsőként a Romance Lyrique című korai (1898) gondokaművet hallhattuk *Borka Ráhel* elmélyült előadásában, zongorakísézője *Gráf Zsuzsanna* volt. Ez után *Huber László* polgármester köszöntötte a közönséget, majd *Dr. Székely János* püspök úr megnyitotta a koncertet. *Kodály Zoltánné Péczely Sarolta*, aki nem tudott jelen lenni, telefonon köszöntötte a megjelenteket.

A Magyar Örökség Díjjal kitüntetett **Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar** tagjai Szovátáról és Nyárádmente falvaiból érkeztek. A tisztán, természetesen hangerővel, érthető szövegmondással éneklő kórust az alapítók, *Czakó Gabriella*, *Nagy Éva Vera* valamint *Lokodi Anna* zenepedagógus hallgató vezényelte. Az Egyetem-begyetem és a Nagyszalontai köszöntő lendületessége, a Zöld erdőben finomságai és a Pünkösddőlő eltérő karakterű részeinek nagyszerű megformálása mellett műsoruk kiemelkedő darabja számomra a Lengyel László volt. A gyerekek értik a történetet, és hanglejtésükkel pontosan tolmácsolják az érzelmeket, viselkedést a dölyfösségtől, az alázaton és lenézésen keresztül a hitig. (Hun vennétek sáraranyat, kódus, magyar népe? - Mi elmegyünk Boldogasszony kis kertjébe...)

A gálaműsor következő fellépője a Magyar Örökség, Junior Prima és Prima díjjal kitüntetett **Angelica Leánykar** volt. Műsoruk: Két zoborvidéki népdal, Csalfa sugár, Táncnóta és Gyűjtottam gyertyát (jelenet a Hány János című daljátékból). A lányok homogén hangzása, szép hangszíne, tökéletes intonációja és túlzásoktól mentes, mégis érzelemdús és kifejező interpretációja lenyűgözött. A kórus és

Az összkar a Három gömöri népdalt énekelte *Gráf Zsuzsanna* vezényletével.

A Prima Primissima díjjal kitüntetett **Csillagszemű Táncegyüttes** műsora galgamenti, kalotaszegi, rábaközi és szatmári táncokból (koreográfus: *Tímár Sándor*) állt. *Tímár Böske* csapatáról a bemutató óráknál már írtam. Aki a koncertre eljött, láthatta a szó minőségi értelmében vett profi együttes összhangját, azt, hogy a szereplők (hangszeresek és táncosok) örömmel adják tudásukat egymásnak és a nézőknek. Virtuóz fiú-férfi szólók, páros és a teljes szereplőgárdát felvonultató táncok váltakoztak, épültek egymásra. A közönség vas-tapssal jutalmazta a magával ragadó produkciót.

A műsorban olyan életművek egy-egy állomását láthattuk, amely mintául szolgál: éveken, évtizedeken át folytatott kitaró munkával jöttek létre ezek a tudások, amelyek nem csak a közönségnek, hanem a szereplőknek is felszabadító örömforrásul szolgálnak.

Az est végén elhangzott köszönő szavak a nagyszámú támogatókhoz szóltak.

A Kodály Ünneplő méltó befejezéseként másnap, vasárnap délelőtt a fél 10-es ünnepi misén a Jézus Szíve templomban megszólalt Kodály Zoltán Magyar Miséje a két kórus előadásában *Gráf Zsuzsanna* vezényletével. A mise után a templom előtti téren a Csillagszeműek tánca búcsúztatta az ismét felejthetetlen kőszegi Kodály Ünneplőt.

Szabó Katalin

(gyakorlatvezető tanár, ELTE)

AZ ERKEL-NAPOK ÁRNYÁN

Az elmúlt hétvégén Erkel Ferenc halálának 125. évfordulójával kapcsolatos megemlékezések zajlottak a Fiumei úti Sírkertben, Budakeszin és a Budavári Nagyboldogasszony (Mátyás) Templomban az Erkel Társaság szervezésében. Ezzel egyidőben az Erkel Színházban élő koncertfelvétel keretében elhangzott a Bánk bán részben olasz nyelvű változata, amíg a Müpában a Káel Csaba által rendezett Bánk bán operafilm került vetítésre. Somogyváry Ákossal, az Erkel Ferenc Társaság elnökével, a zeneszerző szép-unokájával beszélgettem a Mátyás-templomban tartott emlékmise előtt.

• *Mester volt Erkel?*

– **SÁ:** Mindenképpen. Ha tréfásan akarnék válaszolni, akkor azt felelném, hogy sakknagymester – is. Komolyra fordítva a szót, azt gondolom, hogy amit zeneszerzőként, karmesterként és intézményszervezőként létrehozott, az kimagasló teljesítmény a magyar

művelődéstörténetben.

• *És tényleg szükséges a 2010-es Erkel-emlékév után nyolc esztendővel egy újabb?*

– **SÁ:** Ahogy az előbb is említettem, hatalmas, szinte emberfeletti eredményre tekinthetünk visz-

szá, így nem látom okát, hogy kerek évfordulók esetén ne emlékezzünk meg az életművéről. Sajnálatos, hogy Németh Amadé és Bónis Ferenc korszakos jelentőségű kutatásai után hosszú ideig nem születtek róla monográfiák. Kivételként említhetem, hogy Szacsvai Kim Katalin 2013-ban fejezte be a középső alkotói korszakról szóló doktori értekezését, illetve 2017-ben hangzott el Tallián Tibor akadémiai székfoglalója a Dózsa György operáról, de egyik sem kapható könyv alakban. Rajtuk kívül pedig nem születtek újabb és újabb, korszerű, adott esetben provokatív hangú monográfiák az életműről.

• *Mégis kihez hasonlítaná?*

– **SÁ:** Hasonlítani azokat lehet, akiket egyformán ismerünk.

• *Ön ismeri Erkel életművét?*

– **SÁ:** Bevallom, én vagy negyed százada foglalkozom vele, mégsem mondhatnám, hogy átlátom az egészet. Az operáiból a Hunyadi és Bánk bán rendelkezik történeti és kortárs felvétellel, de a Báthori Mária és a Brankovics György csupán a kolozsváriak hősies erőfeszítéssel lemezre vett változatában kapható.

• *Az István királyból két felvétel is elérhető, amelyek egyikében magam is részt vettem. De hol van az idén évfordulós Névtelen hősök és a Dózsa, vagy az Erzsébet kereskedelmi forgalomban kapható felvétele?*

– **SÁ:** Úgy tudom a Magyar Rádióknak van ezekből felvétele, pl. a Kórodi András vezényletével rögzített Névtelent adta is a Bartók Rádió március 15-én.

• *És Önnek például az megvan otthon? Ki tudná írni hang-fájlbba, hogy tudja tanítás során használni?*

– **SÁ:** Elnézését az indulatért, de amikor a művelődési élet másfél évszázados adósságáról beszélünk, akkor a rádióban olykor elhangzó, de közforgalomba nem kerülő felvétele nem megoldás. Hogy folytassam a sort, mikor kerül egyáltalán a felveendők listájára számos népszínmű-kísérezeneje? A két pisztoly, a Kegyenc, vagy az Egy szekrény rejtelve saját korban népszerű betéteket tartalmaz. Vagy, vajon mikor tudunk már egy Erkel zenekari lemezt kiadni?

• *Ezekre tényleg szükség van?*

– **SÁ:** Ha meg akarjuk érteni a magyar romantikus zene folyamatait, akkor igen. Erkel gyújtópontja volt a hazai zenei történéseknek. Olyannyira, hogy például Liszt az István király összes előadását látta 1885-ben. A kérdésére visszatérve, a zenekari album és a népszínművekből összeállítandó lemez feltárná azokat a zenei finomságokat, amelyeket a német, a cseh, vagy éppen a finn zeneértők saját zenetörténetükből ismerhetnek. És akkor nem is beszéltünk a fiainak kedvelt darabjairól. Vagy, hogy a művelt zeneértők számára kiadott kották hiányát ne is említsem. Hol van az operák népszerű partitúra és zongorakivonat-kiadása, hol az Erkel-áriák hangfajonkénti albuma? Sajnos, még a tudományos összkiadás is lelassult, nemhogy a népszerűsítő változatoké.

• *Összefügghet ez Erkel jelenkori társadalmi, művelődési és közéleti megítélésével?*

– **SÁ:** A jelen megemlékezés-sorozat az EMMI, az MMA, Gyula és Budakeszi Város Önkormányzata, valamint az NKA támogatja. Mondhatnánk, hogy jelentős tehát az elismerése. Ha azt nézem viszont, hogy kik vesznek részt az egyes rendezvényeken, akkor már korántsem oly rózsás a helyzet. Sem a minisztérium, sem az aka-

démiák, sem a zenetörténészek-muzsikuskok, sem a művelődéspolitikai vezetők nem jelentek meg egyik alkalommal sem. Erkel szerencsére nem politikai ügy, de közügy.

• *Jelenleg elég feszültek a közművelődés ügyei ...*

– **SÁ:** Igen, csak hogy Erkel géniusz volt. Ha nem tudjuk méltóképpen az emléket megőrizni, akkor a magyar zenetörténet és jelenlegi zenei kultúra kulcspillérét engedjük elenyészni. Erkel zenéje él, mert értette a mesterségét és nem írt feleslegeset, banálisat vagy közhelyeset. Az általa is létrehozott intézmények még működnek, de közéleti harcosságát azonban már kevesen értik. Ő ugyanis keményen politizált, intézményvezetőként, s zeneszerzőként egyaránt.

• *Azért alkukra is kényszerült. 1867-ben megírta a Magyar Cantate-t, később pedig két Királyhymnuszt is komponált.*

– **SÁ:** Bár Erkel életében is többször vádolták azzal, hogy behódolt az uralkodóháznak, aki belelát a sorok közé és érti a zenei motívumokba rejtett utalásokat, az pontosan az ellenkezőjét hallhatja ki a Magyar Cantate-ból: „Legyen hatalmas ’s boldog a király, (azért) hogy boldogítsa a magyar hazát....” éneklő kórus egyértelművé téve, hogy mi a jó uralkodó feladata. Az Erkel számára legfontosabb dologról a harmadik, 64 ütemes „Hymnus” – rész Szigligeti szövegét saját szavaival kiegészítő kezdősorai tanúskodnak: „Ó áldd meg Isten a magyar királyt, Ó áldd meg Isten a magyar hazát!” Különösen ez utóbbit, a magyarság boldogabb jövőjébe vetett hitét tekinthetjük egész élete ars poeticájának. De hadd meséljek el egy anekdotát. Történt ugyanis, hogy egy alkalommal a zeneszerző briliánsokkal díszített aranygyűrűt kapott Ferenc Józseftől, ám sosem hordta.

• *A gyűrű úgy tudom elveszett. Az utazgatások során?*

– **SÁ:** Nem. A család volt kénytelen értékesíteni a 2. világháború utáni ínséges időkben. Amikor sikerült talpra állni, akkor már nem tudták visszaszerezni, s mára nyoma veszett. Egyébként Erkel nem utazgatott olyan sokat.

• *Négy városhoz kötődött erősen: Pozsony, Gyula, Kolozsvár és Budakeszi, hogy legfőbb tartózkodási helyét, Pest-Budát ne említsük. Melyik volt a kedvenc városa?*

– **SÁ:** Bónis Tanár úr azt írta egyszer, hogy Erkel, míg élt, többet kapott Budakeszitől, mint amennyit adott. Itt heverte ki a fővárosi élet hajszáját: sétált, vadászott, élvezte a jó levegőt és a társaságot. Gyulára egy idő után nem mehetett, hiszen felesége odaköltözött különválásuk után. Kolozsvár és Pozsony pedig inkább indulásának helyszínei voltak, maradandó emléket adva.

• *Ön több nyilatkozatot is adott, amelyek alapján az a kép alakult ki bennem, hogy mi, laikus, kívülálló csak a Himnusz emlékeivel rendelkezünk, az igazit nem ismerjük. Az emlékmiséen az eredeti*

változat hangzik el, amely azonban a riói olimpia kapcsán kritikát is kapott.

– **SÁ:** A Himnusz Erkel-féle változatát kevesen ismerik, ugyanis Dohnányi 1938-ban helyenként kisímitotta a verbunkos ritmust és több olyan hangszert is hozzátett, amely az eredetiben nem volt. Így a romantikus nagyzenekar, a cintányér, a kis- és nagydob nem Erkeltől származik, az 1844-es eredeti változatban például csak üstdob volt. Dohnányi egy helyen még a harmóniamenetet is megváltoztatta, s a másodfokú szeptimet tercállású akkordra módosította. A pártállam számára mind az ősváltozat, mind az ünnepélyes Himnusz veszélyesnek bizonyult, ezért olyan felvételt terveztek el országszerte, amelyben a dallam magas női kari hangzásban szólalt meg. Azt pedig csak kevesen tudták kiénekelni, így sikerült évtizedek alatt leszoktatni az embereket a Himnusz énekléséről. Mi a Mátyás-templomban az eredeti változatot adjuk elő, zenekarral és vegyeskarral, s így bárki tud hozzá csatlakozni. Ez a változat jól képviseli a mű verbunkos karakterét, frissességét és lendületét.

• *B-dúrban?*

– **SÁ:** Az ismert probléma éppen az, hogy Erkel Esz-dúrban írta meg a maga változatát, de a nem énekes képzettségű emberek számára az túl magas, ezért terjedt el – sajnos későn és kis mértékben, főként templomi környezetben – az énekelhető magasságú B-dúros verzió. Azt is kevesen tudják, hogy eredetileg a Himnusz két utolsó sora megismétlődik. Ezt a részt szintén Dohnányi húzta ki az ismert változatból.

• *És kétszer nyolc harangütés is elhangzik...*

– **SÁ:** Igen, kevés fúvóást tartalmazott az eredeti partitúra, de harangütést viszont tizenhatot. A kutatás során azt találtam a harangok magyarázataként, hogy a nándorfehérvári diadalra utalnak, vagy hogy a pozsonyi harangocskákat idézik.

• *Így már egész derülátó lesz az alapvetően szomorú nemzeti ima...*

– **SÁ:** A szövegből kell kiindulni, hiszen az született előbb. Van a Kölcsey-versben reménység, ráadásul ez egy Istenhez szóló fohász, és nem baj, ha el-

tér más himnuszoktól. A nemzeti összetartozás egyik jelképe, s mint ilyen, tökéletesen betölti funkcióját. Ami miatt pedig szomorúnak érezzük, hogy jelentősen lassabban játsszák és éneklék az emberek, mint azt száz évvel korábban, főként, ahogy azt Erkel korában előadták. A közösségi éneklés hanyatlása miatt is lassulhatott a tempó.

• *A másorfüzetben szerepel Erkel Szózata is.*

– **SÁ:** Erkel mivel annak idején benn ült a bírálóbizottságban, nem pályázhatott. Másfelől, mint korának neves komponistája miért is ne írhatta volna meg a saját változatát, főként, hogy tudta, a barátja, Egressy Béni is ír egyet, amelynek a hangszerelését – ezt is kevesen tudják – utóbb viszont ő készítette el. Erkel Szózata nyugodtabb, kimértebb, békésebb zene, mint Egressyé, de akiért Erkel olyannyira elismerte, hogy utolsó nagyszabású művében, az Ünnepi nyitányban szakrális magaslathoz emelte annak idézeteit.

• *Ha már idézetekről és átiratokról van szó. Elhangzik a Gyulai Erkel Ferenc Kórus előadásában a „Hazám, hazám” – kórusváltozatban.*

– **SÁ:** Perlaki Attila, a Gyulai Erkel Ferenc Vegyeskar karnagya készítette, több helyen is előadták már sikerrel. A h-moll szvit „Badinerie” tételét basszusgitártól citeráig mindenhogyan hallottam, mert az átiratokat az hitelesíti, ha a közönség elfogadja. Szintén tetszést szokott aratni a „Buzgó kebellet” kezdetű kardal, amelyet most is hallhat majd az emlékező közösség. Ismert lesz majd a „Harangkar” az Erzsébet című opera II. felvonásából és az „Isten, a várunk, oltalmunk” kezdetű kórus a Névtelen hősökéből.

• *Az emlékmise ordinárium-tételeit azonban az egykori vasúti főmérnök Beliczay Gyula F-dúr miséjéből szólaltatják meg...*

– **SÁ:** Beliczay, aki ugyancsak 125 éve hunyt el, Európa-szerte ismert zeneszerző volt. Egy időben kapott nyugat-európai ösztöndíjat a zeneszerzői tanulmányaira és a vasúti rendszerek tanulmányozására.

• *Akkor némileg kockás, elméleti zenére számítsunk?*

– **SÁ:** Semmiképpen sem. Az 1890-ben komponált miséje nagyszerűen ötvözi a misekompozíciók évszázados hagyományait a romantika kivételesen expresszív hangzásvilágával, mértéktartóan, ugyanakkor fölényes mesterségbeli tudásról tanúságot téve. Beliczay miséje úgy viszonyul Liszt miséihez, mint Gabrielle Fauré Requiemje Giuseppe Verdiéhez. Mindkettőnek helye van a palettán.

• *Visszatértünk a kezdeti témánkhoz. Ön szerint Erkelt (és Beliczayt, Aggházyt, stb.) kéne játszani ének-, zenekari és operaesteken, gálákon és fesztiválokon. Ki helyett?*

– **SÁ:** Nézze, a magyar hangversenyélet nem kiütéses játszma. Nem kiszórni kell belőle valakit, hanem életben hagyni és táplálni azt a zenei örökséget, amely megalapozta a jelen gazdagságát.

Windhager Ákos

A ZUGLÓI FILHARMÓNIA PASTORALE-SOROZATA

Hosszú évtizedek során a magyar főváros nevezetes zenei központjává vált a több mint hatvan éves múltra visszatekintő **Zuglói Filharmónia**. Hogy is kezdődött?

A budapesti I. István Gimnáziumban a zene iránti magas elkötelezettséggel dolgozó lelkes és tehetséges énektanár, **Záborszky József** diákjaiból zenekart alakított. 1954-ben alakult meg az „**István Zenekar**”. Sikeres szerepléseinek hamar híre ment, a kor legnevezetesebb karmestere, **Ferencsik János** is bekapcsolódott a zenekar munkájába, élete végéig annak vendégkarmestere volt.

A sok tehetséges fiatal között nevelkedett **Záborszky Kálmán**, aki szorgalmával, kiváló szervezőkészségével és tehetségével megáldva folyamatosan átvehette édesapjától a vezetést. 1968-ban a zeneiskolai hálózat létrehozásakor a Gimnázium helyet adott a kerületi Zeneiskolának, majd ezt követte a Zeneművészeti Szakközépiskola létrehozása. A Zuglói Filharmónia 52 évig ifjúsági zenekarként működött, 2006-tól hivatásos együttesévé vált,

2012-től kiemelt kategóriás zenekarként működik. Az évek során újabb együttesek alakultak, jelentősek a kórusok, nagykórus, kamarakórus, és a kisebb hangszeres együttesek. A filharmónia és az iskola közös célja a fiatal tehetségek nevelése, támogatása a művészi értékek magvalósulása útján. A Zuglói Zenei Műhelyben 12 együttes működik, mind egy-egy közösséget alkot és folyamatosan törekszenek a magas művészi színvonalra. Az elért eredményeket pedig szerepléseikkel mindenkor közkinccsé teszik. És hol van erre egy rendkívül alkalmas lehetőség, a **Columbus utcai Szent István Zeneházban.**

1997-ben indult el az egyik legkiemelkedőbb, egyedi szerkesztésű, a zenét és táncot középpontba helyező összművészeti programsorozat az ifjúság részére. A Zuglói Filharmónia mindenekelőtt a zuglói iskolák számára hirdette meg a Zeneház Nagytermében minden korosztálynak a **Pastorale-sorozatot.**

A 21 éve indított sorozat megálmodói, tervezői és azóta is gazdái Záborszky Kálmán, az intézmény művészeti vezetője, Liszt-díjas karmester, Kiváló művész, és *Solymosi Tari Emőke*, a sorozat állandó szerkesztő-műsorvezetője, Szabolcsi-díjas zenetörténész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem docense, az MMA Művészetelméleti Tagozatának vezetője.

A sorozat állandó szereplője: a Magyar Örökség-díjas Zuglói Filharmónia – **Szent István Király Szimfonikus Zenekar**, mely együttes munkájában a vezető karmester Záborszky Kálmán mellett *Ménesi Gergely* és *Horváth Gábor* másodkarnagyok is részt vesznek. A programok állandó vendégszereplői közé tartoznak a **Magyar Táncművészeti Egyetem** hallgatói. Az énekes és hangszeres Szakközépiskola művésztanárai, kiemelkedő képességű jelenlegi és volt növendékei, esetenként magyar és külföldi művészek. A programokat a komplexitás jellemzi. Az igényes műsorvezetői szöveg mellett nagy szerepet kap a vizuális szemléltetés is.

A programok megrendezésének időpontjai a tavaszi hónapokban havonta egy hétfőre, szombaton és vasárnap délután. Az eddig megtartott előadások száma: 250; és az eddigi nézőszám: közel 75.000.

A FELFEDEZŐÚTON sorozat tavaszi programját 2018-ban „*A magyar név megint szép lesz...*” címmel március 6-14-ig hat napon át, napi 3 délelőtti előadás keretében tartották a Columbus utcai Zeneház Nagytermében. 1848. március 14-e és 15-e eseményeit elevenítették fel izgalmas színpadi jelenettel, színpompás táncokkal. A hatalmas kivétlően az egykori környezet képei járultak hozzá a helyszínek varázslatos megjelenítéséhez. A március 14-én 11 órakor tartott előadás egyúttal a 250. jubileumi előadás volt. Ezen az előadáson a legkisebbek – óvodások és kisiskolások – vettek részt. *(Ekkor készítette a fotókat a meghívott vendég: Kollár Éva)*

Solymosi Tari Emőke műsorvezetőt egy szép virágszokorral köszöntötték ez alkalomból. A játkarmester *Szerényi Béla* volt, vidám ötletekkel, közös énekszóval, játékkal mozgatta meg a gyermek

csapatot. Ez tette igazán élővé az előadást, mert így a „közönség” is résztvevőnek érezhette magát ebben a történelmi eseményeket hűen tükröző színes játékban.

A jelenet írója és színpadra állítója *Geszthy Veronika*. A szerkesztő-műsorvezető *Solymosi Tari Emőke* kedves közvetlenséggel konferálta az egyes jeleneteket és szereplőket.

(fotók: Márciusi ifjak, Huszárok tánca, két népi táncos, népi tánc, Palotás, Horváth Gábor és a zenekar)

A szimfonikus zenekar remek előadásban szólaltatta meg a következő műveket:

Koltói csárdás, mely táncmuzsika megszakítás nélkül torkollott Liszt: I. magyar rapszódiajának azonos dallamú Vivace-szakaszába. Liszt: II. magyar rapszódiaja olyan remekmű, mely nem hiányozhatott a népszerű magyar muzsikákat felsorakoztató koncertből. A Táncművészeti Egyetem ifjú táncosai nagyszerű koreográfiát jartak Erkel: Hunyadi Lászlójának Palotására, hogy aztán a koncertet a Hunyadi-induló zárja, melyre lelkesen masíroztak a kisiskolások. A hangversenyt Horváth Gábor karmester dirigálta.

Pastorale-sorozat a Pesti Vigadó Dísztermében

Családi hangversenysorozat 7-től 107 éves korig. A helyszín 2016-tól a Pesti Vigadó. Zene, tánc, kép – életre szóló élmények, értékes ismeretek, közös öröm az egész családnak. Ezt közli a műsorlap. E sorozatban minden évben különböző típusú programok kerülnek megrendezésre: hangszerbemutató koncert, tematikus koncert vagy táncelőadás, népzenei program, zenés színházi program – opera, ennek legfőbb célja az opera műfajának megszerettetése. Eddig a következő operák kerültek bemutatásra: Pergolesi: Az úrhatnám szolgáló; Telemann: Pimpione; Mozart: Figaro lakodalma, Così fan tutte, Don Giovanni, Szóktetés a szerájából, A varázsfuvola. Rossini: A sevillei borbély, Ránki György: Pomádé király új ruhája. Donizetti operái közül már hármat előadtak és most említsük meg a legutóbbit:

Donizetti: Szerelmi bájital

A vígopera 2018. február 17-én és 18-án délután került előadásra. Amint belépünk a Vigadó Dísztermébe, megragad a kellemes han-

gulat. Diszkréten berendezett színpad, fölötté széles kivetítő napsugaras színeivel. A színpad sarkán kis asztal hangulatlámpával és kényelmes karosszék. Itt foglal helyet a sorozat szerkesztő-műsorvezetője: *Solymosi Tari Emőke*.

Bevezető szavait követően kezdődik a színpadi játék. Kiváló operaénekesek, Adina: *Szakács Ildikó*, Nemorino: *Yanis Benabdallah*, Belcore: *Gaál Csaba*, Ducamare: *Szüle Tamás*, pergetik az előadást. A Szent István Király Zenei Szakgimnázium ének szakos hallgatóiból alakult remek kórus nemcsak énekével, hanem ragyogó játékaival játssza el a mozgalmatlan jeleneteket. A rendező *Horváth Zoltán* érti a fiatalok nyelvét, és igazi színészi játékra képezte ki az ifjú együttest, akik nemcsak előadják, hanem őszinte örömmel élvezik is az előadást. A vígopera huncut történéseinek a megértését segíti Solymosi Tari Emőke – mindig a megfelelő helyen – elmondott mesélő szövege.

Az opera autentikus előadását a Szent István Király Szimfonikus Zenekar együttese valósította meg, *Horváth Gábor* karnagy vezényletével. A zenekar sok operát szólaltatott meg már a keze alatt, elég csak az elmúlt évek két nagyszabású MŰPA-produkciójára gondolnunk, mely során európai hírű énekesekkel állt színpadra Bizet *Carmen*-je és Puccini *Pillangókisasszonya*. Ugyanígy árokban muzsikált az együttes *Dubrovay László* nagyszabású balettje előadásában, a *Faust*-ban, valamint *Kodály Székelyfönőjében*.

A programok időtartama 120 perc (egy szünettel).

A zene mellett a társművészeteket is megszeretni kívánó sorozat melynek célja a jövő igényes közönségnek a felnevelése, minden előadása nagy sikert ér el. Bízunk benne és kívánjuk, hogy a fiatal korban megszerzett gazdag élmények tovább erősítik a zene és művészetek iránti érdeklődést és egész életre kiható hatással bírnak.

Márkusné Natter-Nád Klára

XXIV. PILISCSABAI EGYHÁZZENEI NAPOK 2018. MÁJUS 11-13.

A „Piliscsabai Egyházzenei Napok” rangos eseménye a magyarországi zenei életnek, és idén már a 24. alkalommal rendezték meg a *Musica Sacra kincseinek bemutatását vállaló fesztivált*.

A rendezvény 1995-ben Zsolnay Béla klotildligeti plébános, Csíky Gábor főszerző és Hey Lóránt kántor-karnagy kezdeményezésére valósult meg. Azóta a májusi napok minden évben ünneppé varázsolják a kórustalálkozót, amelyen a több országból érkező fellépőket nem feszélyezi szakmai verseny, ugyanakkor a megjelenés ezen a jelentős fórumon arra kötelezi a kórusokat, hogy gondos fölkészülés után, a lehető legszebben énekeljenek. És ez így történik a gyönyörű pilisi környezetben, a kiváló akusztikájú templomban, és a mindig lelkes közönség há-

lája megjutalmazza a kórusok előadását.

A fesztivál műsorfüzetének „Visszatekintő” című fejezetében gyönyörű sorokat olvashatunk az ünnepi koncertek hangulatáról:

„A plébániatemplomot zsúfolásig megtöltő emberek számára néhány órára megszűnt a fárasztó rohanás, a föllépő énekkarok egymás után szólaltatták meg az egyház ősi és új énekeit. A harmóniákban egyaránt felsejlett az egykori katakombák és impozáns katedrálisok hangulata. Ünnepe volt ez, az egyházi zene ünnepe. A boltíveket belengték a fátyszerűen finom pianók, és a mennyeiket megnyitó, fényesen zengő harmóniák. Az arcokon az áhítat szent nyugalma, a lélek zene által teremtett békéje ragyogott. A hit és a vox humana találkozása csodálatos világot nyitott meg. Bensőséges zenei varázslat volt, mely az utolsó hangzással sem szűnt meg, csak megbújt a templom falai között, hogy évente egyszer, májusban újra életre keljen, és énekest, hallgatót egyaránt megajándékozzon a musica sacra örömeivel.”

Az Egyházzenei Napok megálmodója, fővédnöke és résztvevője éveken át *Dr. Takács Nándor* székesfehérvári megyés püspök volt, de támogatta a fesztivált *Dr. Erdő Péter* bíboros, Professzor *Dr. Maróth Miklós* akadémikus, *dr. Fodor György*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának dékánja, *Farkas András*, Piliscsaba polgármestere, a keresztény egyházak képviselői és sok jelentős személyiség, főméltóság az egyházi és világi közéletből. Mindnyájuk neve megtalálható a műsorfüzetben, amely kivitelében is megragadóan szép. Az idei esztendő fesztiváljának fővédnöke Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök úr volt.

Látjuk tehát, hogy a sikeres eseménysorozatot példamutató összefogás hozta létre, és ez tartja életben ma is. Huszonnégy év óta Csiky Gábor úr a fesztivál lelke, főszervezője, de alapító társai ma már az égből, mosolyogva hallgatják a szép muzsikát. Csiky úr munkáját néhány kiváló szervező segíti, hiszen a fesztivál mindig 25-30 együttest lát vendégül.

A nyitó hangversenyt Csiky Gábor főrendező köszöntötte a kórusokat. Szavait szépen zengő kórusmuzsika vezette be, a **Verese gyházi Cantemus Kórus**, *Vadász Ágnes* karnagy asszony vezényletével *Arcadelt Ave Maria* c. művét szólaltatta meg. Jól esett így érkezni, mindjárt meghitt környezetben érezte magát a hallgatóság. *Harmat Artúr* 150. zsoltárjának hangjaira ifj. *Rozovits Ferenc* játszott orgonafanfárt.

A bevezető beszédek után hét együttes lépett föl. Elsőként az **Alcsútdoboz** **Echo Kamarakórus** műsorát hallottuk. Igényesen kiválasztott műveket adtak elő, szép hangokon énekeltek, és *Kiss Ferenc* karnagy irányításával, jó tempókkal, finom színekkel szólaltatták meg a különböző stílusokat felölelő programot. Kiemelkedően átélt előadás született *Anton Bruckner* *Locus iste* c. motettájában, bár az együttes hang adottságai kicsit szűkebbek voltak, mint amilyet ennél a romantikus a műnél megszoktunk. Igen szépen formálták meg a műsorukat záró *W. A. Mozart* *Ave verum* c. motettát.

A következő együttes a *Lógo Tibor* karnagy keze alatt éneklő, **Soly mári Vegyes Kar** volt. Jól fölépített, biztonsággal és stílusosan előadott ünnepi műsort hallhattunk. Látható és hallható volt a fölzsabadultság, amikor a *Good-News* spirituálé lelkendező zenéjét énekeltek, de hasonló átéléssel szólaltak meg *L. G. Viadana*, *Bárdos Lajos* és *Fr. Schubert* művei is.

Érdekes és kedves színfoltot hozott a műsorba az **Eklekta Kamarakórus**, Budapestről. *Halász Károly* karnagy két *Arvo Pärt* művet tanított be együttesének: *Da Pacem Domine* és *Morning Star*. A kiválóan fölkészült, fiatal énekesek jóleső bátorsággal szólaltak meg, a darabok igényes, és szokatlanul sok szóló állást tartalmaztak, hosszan kitarított hangokkal. *Arvo Pärt* ma az egyik legkedveltebb kortárs észt zeneszerző, ezért is örömteli, hogy művei egyre többször hangzanak föl Magyarországon. Az előadást kitörő vastaps fogadta.

Más okból lelkesült föl a közönség a következő kórus hallatán, és persze, a látvány is indokolta a szeretetteljes fogadtatást: a **klotildligeti Páduai Szent Antal Iskola Csöppek Gyermekkara** vonult föl. A kisiskolások tündéri tisztasággal és biztonsággal adták elő a *Jubilate Deo* - taizé-i kánont és *G. Fauré* *Ave Maria* c. művét. Fegyelmük és őszinte énekük a kiváló karnagy, *Romsits Judit* szeretetteljes muzsikálásának köszönhető. Hasonlóan szépen énekeltek a *Cantarella* Gyermekkar tagjai is, akiket bizonyára az előzőekben éneklő „Csöppek” kórusából nevelt ki *Romsits Judit*. Érdemes megjegyezni a szép hangú és muziká-

lis szólisták nevét: *Papp Laura* és *Szende Iringó Ilona*. *Mayer Angyalka* pedig kiválóan látta el a zongorakísérő feladatát. Értékes műsoruk minden darabja kidolgozott, érett zenélést mutatott. *C. Franck* *Panis Angelicus* c. műve valóban angyali énekként hangzott. Köszönjük a gyermekek és karnagyuk élményt adó muzsikálását!

A következő együttest, az **Ad lucum felicem Kamarakórust** *Petényi-Kassai Balázs* vezényelte. Műsoruk komoly fölkészültséget igényelt, és ez bizonyosan további örömteli, sikeres távlatot ad az együttesnek és karnagyának. A kiválasztott művek közül a *S. Rachmaninov* *Bogorogyice gyevo* motetta volt számukra a legkidolgozottabb, és hangban is legjobban megoldható. *G. Verdi* *Requiemjének* *Lacrymosa* tételét ebben az átdolgozásban is élvezetesnek találta a halás közönség.

A hangversenyt a **Verese gyházi Cantemus Kórus** zárta. Kiváló karnagy, *Vadász Ágnes* körültekintően és igényesen választotta ki műsorát. A koncert elején fölhangzó *Arcadelt* művet is nekik köszönhattuk, és most magas színvonalon előadott programjukat is méltán jutalmazta a közönség lelkes tapssal. Gyönyörű volt *Kodály Zoltán* *Adventi éneke*, és ez a sikeres kezdet a további darabokra is érvényes volt, műsorukban *Szokolay Sándor*, *Vavrincz Béla*, *C. Saint-Saëns* és *John Rutter* egy-egy műve varázsolt új és új színeket. Az együttest *Tóka Szabolcs* orgonakísérete tette teljessé. A *Verese gyházi Cantemus Kórus* érett zenei formálása, kiművelt hangzása és lelkesült előadása megkoronázta az Istent dicsérő, szép hangversenyt.

Az elhangzottak után még néhány ragyogó pil-

lanatot teremtett *A. Lotti*: *Regina coeli* c. motetta, amelyet *Kiss Ferenc* vezényelt az ünnepélyesen zengő összkarnak.

Befejezésül köszönet és szívbéli gratuláció illet minden énekest, karnagyot, szervezőt. Bár megvalósulhatna a már idézett *Beköszöntő* utolsó mondata:

„Kívánjuk, hogy békétlen világunkban a szent zene harmóniái őrizzék meg a szívünkben a békét.”

Kollár Éva

XXIV. Piliscsabai Egyházzenei Napok - Köszöntő

Tisztelt vendégeink, tisztelt Kanonok Plébános Úr, Plébános Úr, tisztelt Miniszteri Tanácsadó Úr, Országgyűlési Képviselő Úr, tisztelt Polgármester Úr, Kuratóriumi Elnök Úr, tisztelt Elnök Asszony, - kedves Barátaink!

A XXIV. Piliscsabai Egyházzenei Napok nyitó hangverseny előtt szeretettel köszöntöm Önöket. Régóta tudjuk, hogy aki énekel, az kétszeresen imádkozik. (Persze, ha szépen, áhítattal énekel.)

Sajnos, nem biztos, hogy eleget gondolunk erre, de az ilyen ünnepi események alkalmával, vagy éppen a liturgiai szolgálat idején biztosan meghajtjuk a fejünket, és dicséretünkkel azt fejezzük ki, hogy tudjuk, mindent a Teremtő Istennek köszönhetünk: az életünket, a családjunkat, az iskoláinkat és tanárainkat, - de a természet szépségeit, a tavasz csodáit és virágait, a langyos szellőt és a szeszélyes felhőket is. Mindent együtt véve: a szülőföldünket és a hazánkat.

Arra is ügyelnünk kell, hogy mindezek mellett megköszönjük a szellemi kincseket, a gondolatok szárnyalását, a tudást, a látható világ gazdagságát, az értelmes munkát, a művészi alkotás örömét és élvezetét. Számunkra ezek közül kiemelkedik a zene és az éneklés. Már az is gyönyörű, amikor egy kisgyermek dúdol, majd egyre szélesedő skálán, egyre kifejezőbb dallamokban, de még öntudatlanul jeleníti meg az érzelmeit. És mennyivel izgalmasabb az, amikor egy papírra vetett kottából életre keltjük a megkomponált zeneművet, amikor egy csokor lelkes, művészetben gyönyörködő amatőr énekes gyakorolja, tanulja, és előbb-utóbb megszólaltatja a kiválasztott darabot. Létre jön az ELŐADÁS, - maga a KONCERT.

Nem sok ennél csodálatosabb dolog létezik a nagyvilágban. Hogy mi minden kell ehhez? Jó zenemű, közösen munkálkodó kórustagok, elhivatott karnagy, - és átélt, sugárzóan szép ÉNEKLÉS. Ahhoz pedig, hogy ebből művészi élmény születhessen, ami az éneklőket és közönséget is elragadja, ahhoz REND és FANTÁZIA kell. No persze, sok más apróság is szükséges, de most csak ezt a kettőt emeljük ki, mert

ezek a fogalmak sűrítik össze a művészet lényegét. Szeretném idézni a 19-20. század fordulóján élt francia író-költő fejedeleme, Paul Claudel egyik szép gondolatát. Ebben tömören fogalmazza meg a művészi alkotás és az élet lényegét: „A REND az értelem öröme, a REND HIÁNYA a fantázia gyönyöre.”

Nos, az alkotáshoz és a művészet élvezetéhez mindkettőre szükség van. Zenét alkotni és megszólaltatni csak a REND tudatos megteremtésével lehet, míg a fölszabadult előadáshoz, az újratelemzéshez és a zenei élvezetnek nélkülözhetetlen a FANTÁZIA szárnyalása is.

Tudjuk azt is, hogy a szépség minden formája, így az éneklés is égi adomány, amelyet a világ öröme teremtett az Úristen. Bízunk abban, hogy ez mindig, - sőt, mind inkább így lesz, hiszen „A zene - különösen a dal - mindenkié!” Amint azt Kodály Zoltán jelmondata és egész életműve hirdeti a világnak.

Zengjünk hát mi is minden nap együtt, és „Énekeljünk az Úrnak új éneket! Dicsérjük őt lanttal, citerával és ujjongó énekszóval, mert hatalmas dolgokat cselekedett.,,

A Magyar Művészeti Akadémia, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége, a KÓTA, valamint a Magyar Kodály Társaság nevében örömteli éneklést, főlemelő és szép koncerteket kívánok kedves Mindnyájuknak!

Kollár Éva

A KOLLÉGIUMI KÁNTUS KÁRPÁTALJAI KISZÁLLÁSA ZÁPSZONY ÉS HETYEN REFORMÁTUS GYÜLEKEZETEIBEN

Kétszeres öröm jellemezte azt az áprilisi hétvégét, melyen a Kántus újra átlépte a határt Kárpátalja felé. Egyrészt a kórus öröme, hogy az ott élő magyarság körében újra szolgálhat. Másrészt pedig a két gyülekezet öröme, amely megmutatkozott a minket fogadó érdeklődésükben, nyitottságukban, vendégszeretetükben.

Már két éve létrejött a meghívás Cseresznye Albert lelkipásztor és gyülekezetei részéről a Kántushoz. A találkozás azonban váratott magára. A Reformáció 500. emlékéve tette proramdússá a kórus életét az elmúlt másfél évben, így a gyülekezeti látogatások nagyrészt elmaradtak. Viszont nem merültek feledésbe, hiszen talán legfőbb misszióink a gyülekezetekben megszólaltatott, énekes evangélium. Ennek fényében különös öröm mindannyiunk számára, hogy olyan helyekre látogattunk el április 14-15-én, ahol az ottani magyarság a hit erejével a megmaradásért küzd. A Kántus életének nem mindennapi eseménye volt ez. Magyarországtól alig 5 km-re, kicsi magyar falvakban zenghettük a templomokban Bárdos Lajos Erkel Szózat-át: „Hazádnak rendületlenül légy híve, óh, magyar”.

Zápszony és Hetyen két kis falu az ukrán-magyar határ mentén, ahol erős többségben magyar és református emberek élnek. A pár éve uralkodó elszomorító gazdasági és politikai helyzet azonban rányomja bélyegét nyomorúságos életükre. A falvak és így a gyüle-

kezetek is egyre csak fogynak, az emberek külföldön keresett megélhetésük miatt. Az állami hivatal a magyar nyelvet ott csonkítja, ahol tudja. Éppen mindezek tudatában éreztük úgy a Kántusban, különös küldetésünk lesz Kárpátalján.

Énekelte evangélium — ez küldetésünk alapja. Ezt tudomásul véve készültünk a mi saját örömhírünkkel, azt remélve, hogy ez az ott élő magyar testvéreinknek bátorítást, erőforrást jelenthet. Egyszermind vigasztalást és feltöltődést. Így szólalhatott meg egyebek mellett Gárdonyi Zoltán Szívemnek kősziklája című zoltárkórusa, vagy a Bethlen Gábor emlékezete, az erdélyi fejedeleme sokat idézett mondatával: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk!” Reméljük, hogy Fazekas Mihály gyönyörű mondati (Exsurge cor meum) Kocsár Miklós megzenésítésével hallgatóink lelkéig ért: „...Reménylek míg élek, A nagy lélek nem fél Akármint fújjon a szél. Szívem békével élj. Mert ha nem tántorog Reménységem győzni fog. Amit sok átkozott esztendő nem hozott Megád egy perc ne félj: Szívem békével élj!”

Horbász Veronika

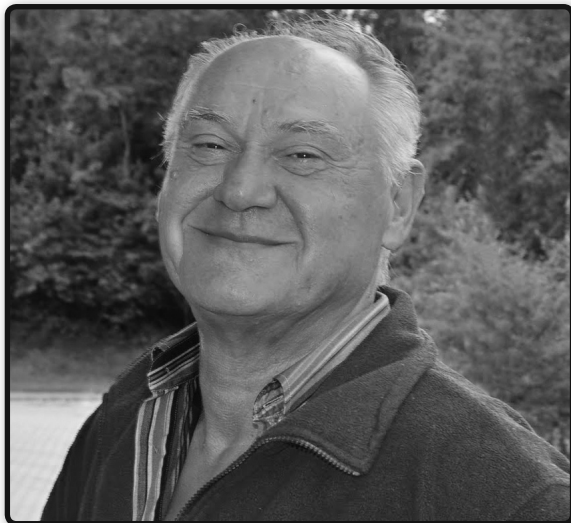
VALAKI ELMENT KÖZÜLÜNK...

Útjára indult a ZeneSzó XXVIII. évfolyamának 4. száma. Százak és százak veszik kezükbe A MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK SZÖVETSÉGE, a KÓTA jól ismert lapját, mely az Ének-zene tanárok, karnagyok, népzeneészek, a zenepedagógia elhivatott személyiségeinek legfőbb szószólója.

A mindig éppen aktuális fotókat bemutató színes borító több mint két évtizede hívja fel a figyelmet a benne rejlő gazdag anyagra. Mint a címe is mutatja, a ZENÉRŐL ad SZÓ-ban tájékoztatást: beszámol, ismertet, előre jelez fontos eseményeket, utólag méltat jelentős hangversenyeket, rendezvényeket. Mindig jól megtervezett sorrendben, a jól olvasható és elrendezett betűáradatot gazdag képanyaggal illusztrálva.

Csak az első oldal alján szerénykedik az Impreszum (a nyomdai kiadvány fontos része) ott olvasható apró kis betűkkel, a kilencedik sorban – hogy aki mindezt létre hozza –Előállítja: Gál Béla.

2018. július 5-én dobbant utoljára fáradt szíve.

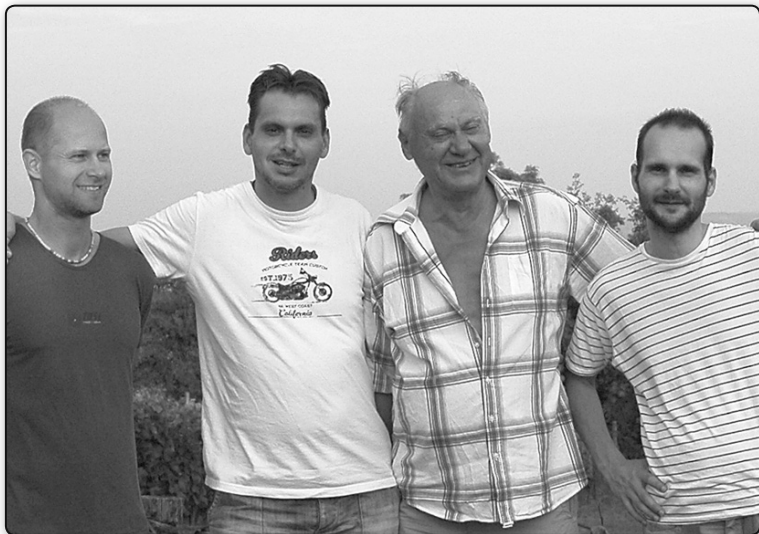

Gyermekkorában adott volt számára a zenetanulás, több hangszeren tanult és játszott: zongora, hegedű, gitár, nagybőgő. Tanult szakmája alapján nyomdász-technikusként nyomdákban, majd a Zeneműkiadónál kottagrafikusként dolgozott. Közben neves kórusokban énekelt. A zene egész életének kísérője volt. kórusban ismerte meg zeneakadémista korában Vadász Ágnest. 1972-től boldog házasságban éltek, munkájával egész életében szívvel-lélekkel támogatta feleségét.

Vadász Ágnes a KÓTA főtítkára, a ZeneSzó főszerkesztője, akit a fáradhatatlan munkabírása, a zene szolgálatába állított töretlen segítőkészsége jellemez. És ebben a munkában mindenkor biztos támaszt jelentett a férje! Az elmúlt 29 éves KÓTA-s

- kóruszövetségben töltött években mint a KÓTA háttér munkatársa (piáros, fényképésze, sofőrje, anyagbeszerzője, nyomdása), minden feladatban részt vett. Felsorolni sok lenne most a mindennapok zsúfolt programját.

Gál Béla a kiváló nyomdász a számítógép rejtelseiben elmélyült szerkesztő egyúttal remek fotós volt ezáltal közismert személyiség, hiszen a KÓTA minden rendezvényén, a hangversenyeken ott volt, végig kísérte az eseményeket. Fáradhatatlanul járta végig a termet és a legjobb pillanatokban készítette fotóit. Akár nagy együttes, akár kis portrék, azok mind remek alkotások! Mikor „munka közben” láttam, mindig úgy éreztem ez már nemcsak feladat teljesítés, hanem hobby.

Aztán a ZeneSzó írásai között mindig a legjobb helyen alkalmazta a legaktuálisabb fotókat, szinte játékosan helyezve ide-vagy oda, ahol éppen a legváltozatosabbá tette az oldalt. Munkáját pedig megkoronázták a figyelem felkeltő fantáziadús nagy színes borítók mesterien összeállított kompozíciói.

Az évtizedek során óriási archívumra tett szert. Különösen magyar

zeneszerzőinkről tudatosan gyűjtötte az anyagot, és bármilyen visszatekintő zenetörténeti írás került valamelyik számba máris ott volt a hozzáillő illusztráció. Közismert volt a nagy gyűjteménye és mindenkor szívesen állt kollégái segítségére, természetes volt számára a segítség nyújtás.

Meghatódva gondolok vissza, hogy egy váratlan (július 5.) telefon hívás okán tudom, hogy – Béla életének utolsó perceiben, utolsó szavai is a KÓTA és a ZeneSzó ezen számának feladatáról szóltak.

Egyéniségét, munkaerejét családapaként és munkatársként a szeretet jellemezte. Kisugárzásából adódóan mindenki szerette, becsülte segítőkészségét, emberségét, humorát, a barátságokat maga is ápolta, igazi közösségi ember volt.

Nagyon fájdalmas és szomorú a CSALÁDNAK a pótolhatatlan veszteség. De veszteség érte a ZENEI ÉLETET mert évtizedek óta, ezrek- és ezrek részesültek hazánkban és határainkon kívül a magyar zenei élet – különösen a kórusmozgalom, a zenepedagógia, a népzene

területét behálózva – a szinte egyedülálló tájékoztatást nyújtó ZeneSzó értékeiben.

Az első kézirat megérkezésétől, a sok korrektúra javításon át, pótlások és utólagos beillesztések, fotók méretezéséig, mindez sokirányú hozzáértéssel, elhivatott szakma-szeretettel, humán emberséggel végzett munka a szerkesztő-előállító feladata. De folytatódik a nyomdai előkészítéssel-befejezéssel, terjesztéssel. Az olvasó pedig erre mit sem gondolva, már a szép színes, gazdag tartalmú lapot veheti kezébe.

Utolsó sóhajunk legyen a köszönet és dicséret – életében a háttérben, fényes elismerések nélkül dolgozó – Gál Béla kollégánk és barátunk felé.

Nyugodjék békében!

Márkusné Natter-Nád Klára

50 ÉVES A LISZT FERENC ISKOLA ÉNEK-ZENE TAGOZATA

2018. március 25-én este Jubileumi hangversenyre érkezett a Zeneakadémia Nagytermébe az ünneplő közönség. A Liszt Ferenc iskola jelenlegi és régi diákjai, tanárok, szülők, rokonok, fiatalok, öregek. Fél évszázada 1967-ben alapították az iskola ének-zene tagozatát. Az alapító igazgató Kovács Géza nagy gonddal kereste meg az első énektanárokat. Az alsó tagozat indítására a szakma már akkor is tekintélyes kiválóságát Fazekas Pálné Tesszárík Máriát kérte fel, a felső tagozatra Örkényi Albertnét hívta. Most mindketten ott ültek az első sorban ősz hajjal, mosolyogva. Mara néni és Erzsi néni az énektanári társadalom élő legendái. Mellettük a méltó utódok: Blazsek Andrea,

Igó Lenke, Konoráth Gáborné. De tanított itt Csipkai József, Major Zsuzsa, Szabó Sípos Máté is, nem kevésbé rangos tanárok, mögöttük egy-egy gazdag életművel. Az őket közszöntő ünnepi szavak nyomán felhangzó tapsot és virágot szerény meghajlással köszönték meg.

Az ünneplő közönséget az iskola igazgatója Farkas Klára köszöntötte, a hang-

verseny fővédnöke Záborszky Kálmán Liszt Ferenc-díjas karmester, gondonkaművész volt.

A koncertet az **Erdősongás Kiskórus** nyitotta meg Bisztriczki Zoltán irányításával. Kodály és Bárdos biciniumokat énekeltek. Az őket követő **Campanella Kicsinyek Kórusa** 48-as katonadalokat adott elő, majd Kocsár Miklós Katonadalát és Huszárnótját énekeltek. Ezt követte Kodály: Angyalkert ciklusából a Vásárosdi és a Juhász című kórusmű. Befejezőként César Franck: Panis Angelicusát hallottuk. Vezényelt: *Ruzsásné Sebestyén Emília* tanárnő. Hangszeres mű következett: *Bangó Adrienne* 8. osztályos növendék Massenet:

Meditatio című darabját játszotta hegedűn, zongorán Berki Anita – az édesanyja kísérte. Az első szünet előtt a Liszt Ferenc gyermekkar tagjai vonultak a színpadra szép, új egyenruhájukban. G. F. Händel: Judas Maccabaeus című oratóriumának részletét énekeltek: Jöjj, béke nyájas angyala. Ezután két Bartók mű következett: Ne menj el és Legénycsüföld, majd két Kodály darab: Egyetem-begyetem és Gergely-járás. Végül Karai Ugrótáncát hallottuk. A kórust *Kovács Katalin* vezényelte. Mindkét iskolai kórust *Harmath Béla* kísérte zongorán.

A koncert második részében régi növendékek léptek fel. *Gaal-Wéber Ildikó* operaénekes Bizet: Carmen című operájából énekelte egy áriát, majd *Réti Balázs* zongoraművész játszott két Liszt darabot, a Sancta Dorothea-t és a Csárdás Obstiné-t.

A második szünet előtt szülőkből, öregdiákokból álló nagy létszámú kórus vonult a színpadra. A kezdő két Kodály mű után (A szép énekesző műszájához, Ének Szent István királyhoz) Karai: Estéli nótázását hallottuk. Vezényeltek: *Kovács Katalin* és *Ruzsásné Sebestyén Emília*. A zongorán ismét *Harmath Dénes*.

A kórus produkciója után *Somogyvári Ákos* a KÓTA elnökségi tagja adta át az igazgatónőnek a KÓTA díszoklevelet, majd elvezényelte az összkart: Kodály: Magyarokhoz című kánonját.

Újabb szünet után, a koncert harmadik részében a **Liszt Jubileumi Zenekar** műsorát hallhatta a közönség. Liszt Ferenc: Les Preludes című szimfonikus költeménye szólt *Dénes-Worowski Marcell* vezényelével. A zenekar tagjai neves magyar zenekarok művészeti, de jöttek haza Ausztriából, Hollandiából, Spanyolországból is az ünnepi eseményre.

Emlékezetes, felemelő eseménynek voltunk részesei. Köszönjük.

Mocskonyiné Tallér Edit

HERÉNYI ISTVÁN:
**SZEMTŐL SZEMBEN A KARNAGGYAL, AVAGY
KÓRUSOK HÁTULNÉZETBEN**

(egy amatőr kórista vallomásai)
Második javított változat
(az olvasók észrevételeinek felhasználásával)
(6. rész)

KARNAGYOK (folytatás)

Szinte minden karnagy panaszkodik arra, hogy a kórus „nem megy a keze után”. Ennek leginkább az lehet az oka, hogy nem gyakoroltatja és maga sem gyakorolja eleget. A kórustagoknak meg kell tanulniuk a kottát úgy használni, hogy a karnagyot is lássák, aki pedig még nem ismeri a műveket annyira, hogy a karnagyra is tudjon figyelni, azt ki kell hagyni a produkciókból addig, amíg meg nem tanulja a műveket. Az előadás jobb színvonalú lesz, ha a hátráltató tényezőktől megszabadítjuk a kórust.

Engem zavar, ha a karnagy a próbákon vezénylés helyett kopog, vagy tapsol, bár elismerem, hogy hasznos lehet kényes ritmusok tanulásánál. Különösen zavar az, ha azt érzem, hogy ezt csak kényelemből teszi (a kopogás kevésbé fárasztó, mint a vezénylés), vagy azért mert vezényléssel nem tudja a kívánt tempót elérni. Ilyenkor persze nem nézem a karnagyot, hiszen annak semmi értelme. Beszéltem olyan kórustársammal, aki kifejezetten szereti, ha a karnagy kopog, mert ilyenkor nem kell a karnagyot néznie, több figyelmet szentelhet a kottának. Így aztán akár szereti valaki a kopogást, akár nem, nem nézi a karnagyot. Ezért aki sokat kopog, vagy tapsol, az leszoktatja a kórust a kezére való figyelésről. Minden karnagnak mások a mozdulatai, a gesztusai, ezeket meg kell ismerni. Az előadáson nem lehet kopogni.

A karnagy is ember. Így ő is küzdhet olyan problémákkal, mint a kórustagok. Ő is izgulhat koncert előtt és közben, elfelejthet dolgokat, amelyekben korábban megállapodtak, sőt tévedhet is (rosszkor, vagy rosszul int be valamit).

Amatőr kórus karnagyának tisztában kell lennie azzal, hogy a kórustagok azért járnak a kórusba, mert szeretnek énekelni, tehát vigyázni kell arra, hogy ne vegye el a kedvüket az énekléstől. Oda kell figyelni a kórustagok véleményére is, nem szabad azt egyszerűen figyelmen kívül hagynia. Ha egy kórus „átjáró ház”, vagy tömegesen hagyják el a tagok, akkor ezt mindenképpen figyelmeztető jelként kell értékelnie és nem dühöngenie miatta. A legtöbb probléma a műsorválasztás és a karnagy stílusa terén szokott mutatkozni.

Hasznára válik az egész kórusnak, ha a vezető, aki igazán profi, tanítja és neveli is kórusát. Mesél zeneszerzőkről, az előadott művekről, zenei alapokról, gyakorlati fogásokról és megpróbálja meglebbenteni azt a fátlyat, amelyek a művészet titkait rejti. Szerencsés az a kórus, amelyiknek a karnagya valóban a művészet főpapja, de az a kórus, amelynek próbáin kollektív pletykálás, vagy politizálás folyik, legfeljebb iparosok egyesülete, de a művészettől olyan távol áll, mint Makó Jeruzsálemtől.

MIÉRT HALADJA MEG A NŐIKAR LÉTSZÁMA ÁLTALÁBAN TÖBBSZÖRÖSEN A FÉRFIKARÉT?

Általános tapasztalat, hogy — a hivatásos kórusokkal ellentétben — amatőr kórusokban a női szólamok létszáma legalább kétszer, de olykor még többször is nagyobb a férfi szólamok létszámánál. Például egy 40 fős kórusban átlagosnak mondható a 16-lábas basszus (zenei szakkifejezés a 8 főből álló basszusra), 5 fő tenorral számolva, máris megkapjuk a kétszeres női kart. Ha valaki ezt azzal magyarázza, hogy a nőknek kisebb a hangja, az nyilván nem ért hozzá vagy pedig csak galamblelkű hölgyekhez volt szerencséje. A nőknek ugyanis van hangjuk, olykor több is a kelleténél! A Budapesti Madrigálkórusban (elvéve) az is előfordult, hogy a férfikar volt a nagyobb létszámú egy-egy hangversenyen és nem hiszem, hogy elnyomta volna a nőikart.

Ugy gondolom, hogy a magyarázatot sokkal inkább az amatőrök szemérmességében, bátortalanságában kell keresni, ami a nőkben általában jobban kifejlődött, mint a férfiakban. Fokozza ezt a bátortalanságot az, ha bizonytalanul tudják a szólamukat. A férfiak sokkal bátrabban üvöltik a szólamot rosszul is, mint a nők jól. A nők között népszerűbb a rejtőzködő éneklés, mint a férfiak között. Összefügghet ez azzal is, hogy a nők a kórusban elől állnak a férfiak hátul „a nők szoknyája mögött”. Rá kellene ébreszteni a hölgyeket arra, hogy hangjukat ne csak otthon eresszék ki, hanem a kórusban is! Borzasztó az, ha egy kórus, amelyik alig fér el a színpadon, alig hallható a közönség soraiban.

A nők létszáma persze attól is nagyobb, hogy népszerűbb körökben a kóruséneklés. A férfiak énekesi karrierjét derékba törí a mutálás időszaka, így a visszatérés a véletlenül múlhat, mint az én esetemben is. A nők, ha diákkorukban hozzászoktak az énekléshez, nagyobb valószínűséggel maradnak meg a kórusban később is.

AZ AMATŐR HANGVERSENY ÉS AMATŐR MŰSOR

Amikor gyermekeim zenét kezdtek tanulni, elmentem minden hangversenyükre, akkor is, ha csak a „Zsipp-zsupp kenderzsuppot” játszották, és örömmel hallgattam meg őket. A művészi teljesítmény fogyatékoságait pótolta a szeretet, amely-

lyel hallgattam őket és kis társaikat.

Ha amatőr hangversenyre megyek, akkor is szeretettel figyelem a produkciót és nem botránkozom meg egy-egy hamis hangon, vagy eltévesztett belépésen. Nem is szoktam ismeretlen amatőr együttes hangversenyeit hallgatni, hanem csak kizárólag olyanokét, ahol az előadók között barátaim, ismerőseim vannak. Úgy gondolom, hogy ez így is van rendjén: amatőrök a saját „rajongó” táboruknak, az őket szerető családnak, barátoknak, ismerősöknek zenélnek. Jó, ha ezt tudatosan teszik, és nem próbálkoznak meg felvenni a versenyt a profikkal (a vajt fülű közönségre ráerőszakolni produkciójukat), mert az visszatetsző lehet, és hamar kiderülhet a különbség.

Hallottam egyszer egy amatőrökből alakult vonósnégyest, akik akkor hivatásos zenészekkel közös programban léptek fel egy ünnepségen. Elég nehéz mű előadására vállalkoztak és meglepetéssel kellett elismernem, hogy „ahhoz képest” nagyon jól játszottak. Érdeklődéssel hallgattam végig az első tételt, de amikor a másodikat kezdték el, akkor már kicsit soknak tűnt, pedig még további két tétel hátravolt... Általános tapasztalatom, hogy amatőrök gyakran visszaélnék a közönség tűrőképességével: ha egyszer pódiumra kerültek, akkor nehezen válnak meg tőle.

Szekeres Ferenc, a Budapesti Madrigálkórus karnagya úgy számolt, hogy egy ácapella hangversenyen a „tisztá” műsoridőnek nagyjából 50 percnek kell lennie. Ez a kórus fél-profi volt zeneileg és hangilag is képzett tagokkal. A közönség visszajelzései alapján úgy tűnik, hogy Szekeres Ferenc jól számolt. Úgy gondolom, hogy minden amatőr kórusnak gondot kellene fordítania arra, hogy a műsor hosszát a saját képességeihez mértén optimálisan határozza meg. Ha csak 20 percnyi műsort tud hangversenyképes állapotba hozni, akkor ne próbálkozzék meg 40-50 (esetleg még több) perces műsorral!

A profik általában ugyanazt a műsort többször is eléneklik más-más helyszíneken, más-más közönségnek, az amatőröknek ilyesmire ritkábban van lehetőségük. Pedig úgy gondolom, hogy ebbe az irányba kellene gondolkodniuk: például más kórusokkal szövetkezve, kölcsönösen meglátogathatnák egymás törzsközönségét.

Közismert, hogy az amatőr kórustagok lassan tanulnak, de gyorsan felejtnek. Ez érthető, ha figyelembe vesszük azt, hogy általában egy héten csak egyszer találkoznak, akkor is a tiszta próbaidő alig haladja meg az egy órát. Nem is jut el mindig mindenki minden alkalomra. Ilyen körülmények között nem szabad hosszabb műsort összeállítani egy-egy koncertre, mint amennyit egy próba ideje alatt teljesen végig lehet próbálni és végig is kell próbálni a fellépést megelőző utolsó 4-5 hét minden próbáján. Lehet, hogy ez csak 20-25 perc „tisztá” műsoridő, ezzel viszont még nem szokás közönség elé állni. Mit lehet tenni? Segítségül kell hívni közreműködőket. Ez lehet egy másik kórus (hasonlóan rövid programmal), de lehetnek hangszeres zenészek, sőt versmondók, felolvasók is. Szokásos még hosszasan beszélő műsorvezetőre bízni a műsoridő „beállítását”, de ezt csak ízléssel szabad tenni: ha a műsorvezető többet beszél, mint amennyit a kórus énekel, akkor a hallgatóságban kialakul a bizonytalanság érzése, hogy vajon valóban koncerten van-e, vagy felolvasó estre jött?

A műsor összeállításának nagyon sok szempontja lehet, de az egyik legfontosabb az, hogy figyelembe kell venni az együttes teljesítőképeségének a korlátait, ami sajnos sokszor elmarad. Úgy gondolom, hogy Budapesti Madrigálkórus karnagya Szekeres Ferenc a műsorválasztásával nem feszegette ezeket a korlátokat, sőt, inkább kevésbé kényes programokat választott, mint amit az együttese elbírt volna: nem nagyon tűztünk műsorra Monteverdi madrigálokat, sokkal inkább Banchieri, Dowland, Gastoldi, Hassler, stb. műveket. Amikor pedig oratóriumokból állt a műsor, akkor is csak nagyon ritkán nyúltunk Bach zenéjéhez, sokkal inkább Vivaldi, vagy Händel oratóriumaiból válogattunk. Ennek volt köszönhető, hogy a programot mindig fölényesen tudtuk és ezért könnyedén és virtuózan tudtuk előadni is. Ez a könnyedség — leggiero volt Szekeres Ferenc egyik kedvenc utasítása — és virtuozitás volt a kórus koncertjeinek az egyik legfőbb vonzereje és ezzel aratta sikereit itthon és külföldön egyaránt.

Ezzel szemben amatőr kórusok koncertjén gyakran látom a kórustagok szemében az ijedt félelmet, nehogy eltévesszenek valamit, a könnyedségnek és virtuozitásnak nyoma sincs.

Számos olyan mű szerepelt a Budapesti Madrigálkórus programján, amelyet már korábban — más kórusokban — énekeltem. Megdöbbenő volt felfedezni, hogy micsoda különbség az, amikor egy művet úgy adunk elő, hogy nem a nehézségekkel küzdünk, és csak éppen elénekeljük a hangokat, hanem valóban „előadjuk” azt. Az amatőrök általában a mű mögött állnak: éneklük, hogy vidámak és boldogok, ugyanakkor a feszült figyelem és a dermedt félelem ül az arcukon. Sokkal jobb érzés a műben „benne lenni” és átélni, megformálni azt, amit éppen ki akar fejezni.

Bár az amatőrök a fellépésért nem kapnak honoráriumot, azért az amatőr kórusnak is vannak kiadásai (kotta, terem-bérlés, profi közreműködők díjazása, stb.). Ezért természetesnek tartom, azt, hogy koncert végén önkéntes adományokat gyűjtenek annak érdekében, hogy munkájukat folytathassák. Szívesen adakozom ilyenkor, különösen akkor, ha valóban jó volt a produkció. Nem tartom viszont szerencsésnek azt, ha amatőr koncertre jegyet árusítanak. Ha jegyet veszek, akkor már profi produkciót várok, és nem tudom szeretettel elkendőzni az előadás gyarlóságait.

PRÓBA ÉS ELŐADÁS

Tagja voltam egy olyan együttesnek, amelyik rendszeresen nem próbált, hanem csak akkor, amikor előadás jelent meg a láthatáron. Ilyenkor 3-4 próbával „felkészültünk”, majd az előadás után ismét elváltunk egymástól 2-3 hónapra (esetleg hosszabb időre). Az ilyen társaság nem valódi amatőr együttes, hanem csak „hakni brigád”.

A próbára szüksége van a kórusnak. Szüksége van rá akkor is, ha ugyanazt a műsort adják elő többször egymás után, de szükség van a próbára akkor is, amikor a következő előadás még nincs is a láthatáron. Egy „igazi” amatőr kórus életének a legfontosabb része a próba. Ha a próba nem telik el tartalmasan, akkor a kórus életének nincs semmi értelme. A tartalmas próba szakmailag és a közösségi élet szempontjából fontos. E két terület megoszlása igen eltérő lehet, de bármelyik irányban

van is a hangsúly, a kórus próbáinak látogatásra érdemesnek kell lennie. Egy művet sokféle színvonalon el lehet énekelni az egyszerű „szöveg alámondásos”-tól a kotta nélküli éneklésig, de mindenképpen arra kell törekedni, hogy a kórus képességeihez mérten a lehető legjobbat érjük el.

A próbára a karnagynak is szüksége van. Neki is akad tanulnivalója bőven. Meg kell tanulnia, hogy mikor, kinek és milyen módon int be, hogyan jelzi, ha változtatni szeretne a dinamikán, vagy a tempón.

A próbára a karnagy és a kórus együttesének van a legnagyobb szüksége. A próbán kell kialakítani azt az összhangot a karnagy és a kórus között, amely aztán majd az előadás során kiérett produkciót eredményez. Szekeres Ferenc a Budapesti Madrigálkórossal a hangversenyen rögtönözve többször megtette —, mert megtehetette — azt, hogy egy mű előadása közben elhagyott egy ismétlést, vagy — fordítva — beiktatott ismétlést oda, ahova eredetileg nem terveztünk. Megtehetette, hogy kihagyott egy versszakot, vagy eltért a megszokott tempótól, vagy dinamikától. Minderre azért volt lehetősége, mert a színpadon ülve senki sem volt 2-3 méternél távolabb tőle és mindenki „jelen volt”, nemcsak a karnagyra, de egymásra is figyelve. Minél nagyobb a kórus és minél nagyobb a távolság a karnagy és a kórustagok között, annál nehezebb ezt a szoros összhangot megteremteni. Nagyon suggesztívnek kell lennie egy karnagynak ahhoz, hogy 60-70, esetleg még több embert sikerrel vezényeljen. Ezért is ódzkodom a kórustalálkozó „összkarától”. Énekeltem már olyan hangversenyen, ahol a kórus létszáma a 200-at is meghaladta, de ez az előadás inkább csak esemény volt (esetleg Guinness rekord), semmint művészi élmény.

Egyszer egy kezdő karnagyocskára igen becsmérően nyilatkozott idősebb kollégájáról, akinek a kórusába jártam, hogy az előadáson csak azt ismétli, amit a próbákon gyakoroltunk és nem „alkot”. Nos, a véleményem az, hogy ez az idősebb kolléga már a próbákon is „alkotott”, az előadáson csak bemutatta az alkotását. Az előadáson óvakodni kell az újításoktól, mert könnyen félreértéshez vezethetnek.

A próbákon kell a karnagynak és a kórusnak összeszoknia minden múnél újra és újra. Minél közelebb kerülünk az előadáshoz időben, annál jobban kell a próbának is hasonlítania az előadáshoz gyakorlatilag mindenben. A kórusnak viszont hozzá kell szoknia ahhoz, hogy valóban figyelje a karnagyot, ne csak a kottát bújja és még kevésbé a közönséget bámulja. Ha zenekaros műről van szó, gyakori probléma az, hogy a zenekarral csak nagyon keveset lehet együtt próbálni, pedig zongorán másképpen hangzik a kíséret még akkor is, ha a zongorista a helyzet magaslatán áll.

Egyes kórusokban az előadás előtt szokásos dolog a műsor „kikérdezése” egyénenként, esetleg kisebb csoportokban, szólamonként külön-külön, vagy kis kvartettekben „fölmondva”. Ha valaki nem üti meg a mértéket, akkor nem engedik színpadra az előadáson. Sokkal könnyebb elérni a jó színvonalat, ha csak a legjobbakat engedik énekelni. Olyan kórusban, ahol a színvonalnál fontosabb a közösség, az együttlét, ott ez felesleges. A kikérdezés azonban nagyon hasznos a kórustagok önértékelése szempontjából is. Nem egyszer tapasztaltam, hogy a kikérdezés meglepetéseket hozott: nem mindig a legképzettebb és magukat legtöbbször tartó kórustagok produkáltak a legjobbat. Kisebb felkészültséggel, de nagyobb szorgalommal, esetleg jobb hang adottságokkal a korábban csak „rút kis kacsáknak” tartott énekesekről is kiderülhet, hogy valójában „szép fehér hattyúk”. Visszataszító az a kórustag, aki minden valós indok nélkül többre tartja magát a többiekénél és megsértődik, ha kihagyják egy-egy produkcióból.

MI A KÜLÖNBSÉG A PROFI ÉS AZ AMATŐR ÉNEKES KÖZÖTT?

A kérdésre a válasz eléggé közismert, de azért leírom, hátha valaki még nem hallotta volna: azt szokták mondani, hogy a profi amikor kell (amikor megfizetik), akkor énekel, az amatőr azonban csak akkor, ha kedve van, de sajnos az amatőrnek mindig van kedve.

Csinján kell bánni az amatőr kórusokkal, mert hamar „dalra fakadnak”. Így köszönik meg vendégségben a megrökönyödött vendéglátók vendégszeretetét, vagy olthatatlan vágyat éreznek egy-egy templomban az akusztika kipróbálására, nem törődve azzal, hogy esetleg megzavarják mások áhítatát. Egy kis biztatásnak beláthatatlan következményei lehetnek: hamar elfognak azok a művek, amelyeket valóban tudnak és előkerülnek a még csak felében-harmadában megtanult műsorszámok is. Tapintatosan nem lehet leállítani őket, kíméletlenek a hallgatósággal szemben, mint a kisgyermek, akiket a vendégek biztattak produkciójuk bemutatására.

Eszembe jut egy régi pécsi kamarakórus fesztivál, amikor a városban sétálva benéztem az egyik dzsámiba. Az egyik kórus néhány tagja beállt középre, pontosan a kupola alá és énekelni kezdett csak úgy „kedvtelésből”. Kotta nem volt náluk kívülről azonban csak hézagosan ismerték a műveket, amelyeket „elővezettek” és a szólamok is igencsak kiegyenlítettnek voltak, de ők nagyon élvezték azt, amit csináltak. A kupola akusztikája még inkább fellelkesítette őket. Azt, hogy az a mintegy 50 látogató, aki tapintatból csendben maradt, már jó ideje csak feszengett kínjában, nem vették észre.

Énekelünk a Budapesti Madrigálkórossal is éttermekben, utcákon, vagy Velence sikátoraiban, de egyrészt felkészülten csak olyasmivel próbálkoztunk, amit tudunk is, másrészt, ha a hallgatóság nem biztatott, akkor nem folytattuk. Egy ízben egy német kisváros polgármestere — nem túl szerény — vacsorával honorálta meg az étteremben elénekelt madrigálokat. Velencében pedig egyszer régen, amikor még nem tiltották be az utcai zenélést, mintegy 30-40 fős közönség szegődött a nyomunkba séta közben és cím szerint „rendelték” az újabb és újabb „ráadásokat”, amelyeket egy pizzériában már hallottak (a pizzériában a tulajdonos kérésére énekelünk, aki viszont előzőleg ott volt a koncertünkön).

Úgy gondolom, hogy az igazi művész valahol ott kezdődik, hogy tisztában van saját magával, képességeivel és korlátaival egyaránt. Ezzel szemben a dilettantizmus biztos jele, ha valaki nem tudja, hogy mi elég, ha valaki — megmámorosodva a szereplés ritka alkalmától — tökéletlen produkcióját rákényszeríti hallgatóságára. A dilettáns általában tapintatlan, ha művészetét bemutathatja. Ha valaki amatőr, nem kell feltétlenül dilettánsnak is lennie. Csak akkor énekeljünk, ha ezzel

örömet szerzünk valakinek, de akkor ne, amikor csak mi kívánjuk!

A LÁTVÁNY ÉS A „HALLVÁNY”

Írásom elején azt ígértem, hogy hátulnézetből fogok írni a kóruséneklésről. Tekintettel azonban arra, hogy nagyon sok amatőr hangversenyt hallgattam végig a nézőtérről, és sok videó felvételt láttam olyan előadásokról, amelyekben én magam is énekeltem, nem tudom megállni, hogy néhány gondolatot meg ne említssek előlnézetből is.

Az amatőr kórusok produkciójában a látvány nem játszik olyan fontos szerepet, mint a könnyűzenében, ahol az előadás zenei gyarlóságait látványos show-műsorral próbálják takargatni, azonban a kórus a hallgatóság szeme láttára énekel, ezért nem árt egy kicsit a látvánnyal is foglalkozni.

A kórusok ruházkodása nagyon különböző az egyszerű utcai viselettől, a személyre szabott drága koncert ruháig. A dolog praktikus része most nem érdekel, de mosolyra fakaszt az a kórust, amelyik az öltözködés terén messze felülmúlja a zenei élményt, amellyel megörvendeztet.

A pódiumon jó benyomást kelt az a kórus, amelyiken látszik, hogy szívvel-lélekkel „benne van” a produkcióban és derűsen, a tudás biztonságát sugározva áll a hallgatóság előtt. Ez azt jelenti, hogy minden kórustag szemével a karnagyon függ, és nem kalandozik el a tekintete a nézőtérré, nem bújik el a kotta mögé, hanem mindenkinek látni a teljes arcát (a feszült figyelmet nem szabad összekeverni a kétségbeesett rémülettel). Sem szavakkal, sem gesztusokkal nem kommentálja (kritizálja) az előadást, és ha észrevett valami bakit, akkor is úgy viselkedik, mint semmi sem történt volna: ő is részese az előadásnak és szolidaritást vállal azokkal is, akik esetleg hibáztak.

Volt szerencsém látni magamat, amint egy szóló tételben, amikor a kórus leült, a térdemre helyezett kottában követtem az előadást. Bár szívvel-lélekkel jelen voltam, a nézőtérről úgy látszott, mintha regényt olvasgatnék, vagy butonálnék (csak emlékeztetőül: mintha a mobil telefonom gombjait nyomogatnám). Lehajtott fejjel lapozgatva, látszólag kívülálló megfigyelővé váltam. Elégé kiábrándító volt ezt látnom.

A színpadi mozgásban tetszik, ha az fesztelen, de fegyelmezett. Mulatságos azonban a túlzásba vitt, katonás viselkedés: mindenki egyszerre lép, ugyanúgy tartja a kottát, egyszerre mozog. A túlzott fesztelenség viszont a közönséggel szemben tiszteletlen.

(Folytatás következik!)

KODÁLY ZOLTÁN VIII. MAGYAR KÓRUSVERSENY – FELHÍVÁS

„LEGYEN A ZENE MINDENKIÉ!”

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA 2018. november 15-18-ig ismét megrendezi a magyar kórusok országos minősítő rendszerének legmagasabb szintű versenyét, a Kodály Zoltán VIII. Magyar Kórusversenyt.

Várjuk azok jelentkezését, akik együtteseikkel fontosnak tartják az európai és nemzeti kultúránk, és az igényes kóruséneklési tradíciók továbbörökítését! Kérjük a karnagyokat, hogy a műsorválasztás során Kodály Zoltán ritkábban elhangzó műveinek előadásával adjanak tiszteletet a verseny névadójának!

Jelentkezési határidő 2018. szeptember 20.

Jelentkezési lap: A KÓTA honlapjáról, www.kota.hu letölthető!

RÉSZVÉTELI FELTÉTELEK

- A Kodály Zoltán VIII. Magyar Kórusversenyen azok a hazai és határon túli magyar nem hivatásos énekkarok vehetnek részt, amelyek 2015. december 1. és 2018. augusztus 31. között az „Éneklő Magyarország” kategória kórusminősítésén „Gálakórus”, „Fesztiválkórus” vagy „Hangversenykórus” minősítést szereztek; illetve az „Éneklő Ifjúság” minősítón legalább „Arany diplomával” minősítést nyertek el.

- Indulhatnak azok a kórusok is, amelyek nemzetközi versenyen kiemelkedő eredményt (1-2-3. helyezés, arany diploma) értek el.

Minősítés hiányában indokolt esetben elfogadunk 2 évnél nem régebbi felvételt, és a Művészeti Bizottság valamely tagjának írásos referenciáját a kórusról.

A verseny egy forduló. Ha egy kategóriában a jelentkezők száma háromnál kevesebb, a verseny rendezői törölhetik a kategóriát. Ez esetben az együttes egy másik - az összehasonlításra leginkább lehetőséget adó - kategóriában indulhat, és az eredeti kategória kötelező művét énekelheti.

Egy kórus azonos szinten (vagy „A”, vagy „B” szint) több kategóriában is versenyezhet.

A jelentkezés elfogadásáról a Művészeti Bizottság dönt.

SZINTEK és KATEGÓRIÁK

A jelentkező együttesek

„A” szinten kötelező mű előadásával indulhatnak az alábbi kategóriákban:

A/1. Kicsinyek kórusa:

létszám: legalább 30 fő
felső korhatár: 12 év
műsoridő: 6-8 perc
kötelező mű: Karai József - Weöres S.
- Károlyi A.: A kis testvér
(Könnyű gyermekkarok -
Zeneműkiadó, 1985)

A/2. Gyermekkarok:

létszám: legalább 30 fő;
felső korhatár: 16 év
műsoridő: 8-10 perc
kötelező mű: Kodály Zoltán: Égyetém,
bëgyetém (népi szöveg)
Editio Musica Budapest
ISMN: 9790080046579

A/3. Leánykarok: (14-24 év között)

létszám: legalább 25 fő
műsoridő 10 - 12 perc
kötelező mű: Bárdos Lajos - Nádasy
Kálmán: Tünde nóta
Editio Musica Budapest
ISMN: 9790080058275

A/4. Ifjúsági férfikarok: (14-24 év között)

létszám: legalább 25 fő
műsoridő 10 - 12 perc
kötelező mű: Bartók Béla: Levél az ott-
honiakhoz
Editio Musica Budapest
ISMN: 9790080019337

A/5. Ifjúsági vegyeskarok:

(14-24 év között)
létszám: legalább 25 fő

műsoridő 10 - 12 perc
kötelező mű: Tóth Péter - Dsida Jenő:
Lángok
Editio Musica Budapest
ISMN: 9790080149171/
Kontrapunkt Kiadó

A/6. Egynemű kórusok

(nőikarok és férfikarok)
létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10 - 12 perc
kötelező mű:
Pásztai Miklós - Csokonai Vitéz Mihály:
A szépség (nőikar)
Népművelési Intézet 1962. kiad.. 15.73
A kotta beszerezhető:
nora.paszti@gmail.com
Gárdonyi Zoltán: Jere bé, violám
(férfikar) /Krizsa János erdélyi
gyűjtéséből/
Lapkottaként: Zeneműkiadó Vállalat
Bp. Z. 1551/
Virág és pillangó: kóruskönyv huszadik
századi magyar művekből -
egyneműkarok

A/7. Kamarakórusok

létszám: 13-24 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 12-14 perc
kötelező művek: Farkas Ferenc:
Laus beatae Margaritae (egynemű)
Ascolta, Houten, 1995. Asc. 389
Petrovics Emil - Németh Tibor: Ördög-
tánc - Triangulum, 3. tétel (vegyes)
Editio Musica Budapest
ISMN: 9790080045312

A/8. Vegyeskarok:

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő 12-14 perc

kötelező mű: Szőnyi Erzsébet:
Ima alkonyi harangszóra
Kontrapunkt Music K-0177

A/9. Énekegyüttesek

létszám: 4-12 fő
korhatár: nincs
műsoridő 12-14 perc
kötelező mű:
Orbán György: Nobis natus
ARS NOVA - AN045/
Zengő csudaerdő (kóruskönyv huszadik
századi magyar művekből: vegyeskarok)

A jelentkező együttesek „B” szinten kötelező mű nélkül indulhatnak az alábbi kategóriákban:

B/1. Kicsinyek kórusa és Gyermekkarok

létszám: legalább 30 fő
felső korhatár: 12, illetve 16 év
műsoridő: 8-10 perc

B/2. Ifjúsági kórusok

(egynemű és vegyeskarok)
létszám: legalább 25 fő
korhatár: 14-24 év
műsoridő: 10-12 perc

B/3. Nőikarok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

B/4. Férfikarok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

B/5. Vegyeskarok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

EREDMÉNYEK, DÍJAK

A zsűri minden résztvevő kórusnak összpontszámot és kérésre szóbeli értékelést ad. A versenyző együttesek, pontszámuktól függően ARANY, EZÜST, vagy BRONZ oklevelet kapnak. Az „A” szint ARANY minősítésű kategória-győztesei indulhatnak a Nagydíjért.

A különdíjak odaítélése - az adományozónak a versenyt megelőző felajánlását követően - kizárólag a zsűri döntése alapján történik. A különdíjak megítélésénél előnyt élveznek azok az együttesek, amelyek Kodály műveit magas szinten tolmácsolják. Különdíjat kaphat többek között az a kórus is, amelyik magyar vagy külföldi kortárs mű előadására vállalkozik.

A zsűri döntése végleges és megfellebbezhetetlen.

A VERSENYPROGRAMRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

- A programot úgy kell összeállítani, hogy a művek legalább két zenetörténeti korszakot képviseljenek.

- A programban szerepeljen legalább egy Kodály mű (ennek megfelel, ha a kategória kötelező műve Kodály kompozíció.)

- A programban szerepeljen legalább egy kortárs zeneszerzőtől származó, 1980 után írt darab. (Ennek megfelel, ha a kategória kötelező műve 1980 után keletkezett).

- A szabadon választott műsorban legalább két, legfeljebb öt műnek kell szerepelni.

- A szabadon választott műsorban egy hangszerkíséretes mű szerepelhet, legfeljebb három kísérő hangszerrel.

EREDMÉNYEK, DÍJAK

A zsűri minden résztvevő kórusnak összpontszámot és kérésre szóbeli értékelést ad. A versenyző együttesek,

pontszámuktól függően ARANY, EZÜST, vagy BRONZ oklevelet kapnak. Az „A” szint ARANY minősítésű kategória-győztesei indulhatnak a Nagydíjért.

A különdíjak odaítélése - az adományozónak a versenyt megelőző felajánlását követően - kizárólag a zsűri döntése alapján történik. A különdíjak megítélésénél előnyt élveznek azok az együttesek, amelyek Kodály műveit magas szinten tolmácsolják. Különdíjat kaphat többek között az a kórus is, amelyik magyar vagy külföldi kortárs mű előadására vállalkozik.

A zsűri döntése végleges és megfellebbezhetetlen.

Á VERSENYPROGRAMRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

- A programot úgy kell összeállítani, hogy a művek legalább két zenetörténeti korszakot képviseljenek.

- A programban szerepeljen legalább egy Kodály mű (ennek megfelel, ha a kategória kötelező műve Kodály kompozíció.)

- A programban szerepeljen legalább egy kortárs zeneszerzőtől származó, 1980 után írt darab. (Ennek megfelel, ha a kategória kötelező műve 1980 után keletkezett).

- A szabadon választott műsorban legalább két, legfeljebb öt műnek kell szerepelni.

- A szabadon választott műsorban egy hangszerkíséretes mű szerepelhet, legfeljebb három kísérő hangszerrel.

- Minden művet lehetőleg eredeti nyelven kell előadni. Kivétel ez alól a Kicsinyek kórusa és a Gyermekkari kategória, ahol megengedett a magyar fordítás.

- Minden művet eredeti hangnemben kell előadni. (E szabály az 1650 előtt keletkezett művekre nem érvényes. Ez esetben a transzpozícióról a fellépés előtt írásban tájékoztatni kell a zsűrit).

- A beadott, és a Művészeti Bizottság által elfogadott műsor megváltoztatására nincs lehetőség.

- A kötelező művet a műsor elején kell előadni, a műsoridő a kötelező darabon kívül értendő.

- A kiírt műsoridőhöz képest 1 percnél nagyobb mértékű eltérés esetén percenként 1 pont levonás jár.

- A kötelező művek kottáit a kórusoknak kell beszerezni.

A versenyen csak jogtisztá kotta használható.

Ennek a szabálynak a megszegése a versenyből való kizárást vonhatja maga után.

A nagydíjas verseny szabályai:

- A nagydíjas versenyben az „A” szint egyes kategóriáinak győztesei vehetnek részt. Egy kategória győztese a legmagasabb pontszámot elérte, arany diplomát elnyert együttes.

- Ha egy kategória első helyezettje nem indul a Nagydíjas versenyen, akkor a zsűri dönthet a második helyezett (arany okleveles) fellépésének lehetőségéről.

- A Nagydíjas versenyen a fellépőknek új műsorral kell szerepelniük. Ebben legalább két műnek kell elhangozni, a műsoridő 8-10 perc lehet. A Kicsinyek kórusa és a Gyermekkari kategória esetén a műsoridő 5-10 perc lehet, a legalább két mű közül az egyiket választhatja a kórus a versenyprogramjából is.

- A műsorban egy hangszerkíséretes mű szerepelhet, legfeljebb 3 kísérőhangszerrel

- A Nagydíjas verseny műsorát a karnagynak a kategória eredményhirdetése után egyeztetnie kell a zsűrivel. A kottákat itt is 5 példányban kell leadni. A Nagydíjas verseny fellépési sorrendje a kategóriák kiírásának sorrendjével megegyezik.

Á JELENTKEZÉS FELTÉTELEI

Minden melléklet emailben küldendő, kivéve a szabadon választott művek kottáit, amelyeket 5-5 példányban kell megküldeni a KÓTA titkárságára.

Beküldendő:

1. Jelentkezési lap (letölthető a KÓTA honlapjáról)

2. A kórus és a karnagy/ok szakmai életrajza;

3. A korhatárhoz kötött kategóriák esetében a kórustagok születési dátumát (év, hó, nap) tartalmazó lista a karnagy aláírásával (10% eltérés engedélyezett);

4. A kórusról készült jó minőségű fotó;

5. A nevezési díj befizetését (átutalását) igazoló bizonylat másolata. Amennyiben a KÓTA nem fogadja el a jelentkezést, a nevezési díjat visszatérítjük. A kórus visszalépése esetén a nevezési díj visszatérítésére nincs lehetőség;

6. A jelentkezés alapjául szolgáló minősítés vagy versenyeredmény tanúsítványa, vagy ennek hiányában egy 2 évnél nem régebbi felvétel, és a Művészeti Bizottság valamely tagjának írásos referenciája a kórusról;

7. A szabadon választott művek jogtisztá kottái kifogástalan minőségben, jól olvasható formában, 5 példányban (kérésre a verseny után visszaadjuk);

A kottákat kizárólag postai úton kell megküldeni a KÓTA címére: 1537 Budapest, Pf. 406.

Az emailben beküldendő jelentkezési lap és a mellékletek az alábbi címre küldendő:

kodalyverseny2018@gmail.com

Nevezési díj: kategóriánként

KÓTA tagoknak: 50.000 forint

KÓTA tagsággal nem rendelkezőknek: 65.000 forint

A nevezési díj befizetése átutalással történhet a következő bankszámla száma:

Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége 11991102-02107897-00000000

A Művészeti Bizottság fenntartja a jogot arra, hogy szerzési vagy műszaki okból módosítson a verseny kiírásán. Ilyen esetben a KÓTA minden érintettet tájékoztat.

A KÓTA Művészeti Bizottsága

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagnál és a Szerkesztőségben